

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 20.7.2021
SWD(2021) 727 final

DELOVNI DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE

**Poročilo o stanju pravne države za leto 2021
Poglavje o stanju pravne države na Slovaškem**

Spremni dokument

**K SPOROČILU KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU,
EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

**Poročilo o stanju pravne države za leto 2021
Stanje pravne države v Evropski uniji**

{COM(2021) 700 final} - {SWD(2021) 701 final} - {SWD(2021) 702 final} -
{SWD(2021) 703 final} - {SWD(2021) 704 final} - {SWD(2021) 705 final} -
{SWD(2021) 706 final} - {SWD(2021) 707 final} - {SWD(2021) 708 final} -
{SWD(2021) 709 final} - {SWD(2021) 710 final} - {SWD(2021) 711 final} -
{SWD(2021) 712 final} - {SWD(2021) 713 final} - {SWD(2021) 714 final} -
{SWD(2021) 715 final} - {SWD(2021) 716 final} - {SWD(2021) 717 final} -
{SWD(2021) 718 final} - {SWD(2021) 719 final} - {SWD(2021) 720 final} -
{SWD(2021) 721 final} - {SWD(2021) 722 final} - {SWD(2021) 723 final} -
{SWD(2021) 724 final} - {SWD(2021) 725 final} - {SWD(2021) 726 final}

POVZETEK

Nadaljevala so se pomembna prizadevanja za izboljšanje neodvisnosti, integritete, kakovosti in učinkovitosti slovaškega pravosodnega sistema, ki so bila navedena že v Poročilu o stanju pravne države za leto 2020. Parlament je decembra 2020 sprejel obsežno reformo ustave in izvedbene zakonodaje v zvezi s pravosodnim sistemom, zlasti glede ustavnega sodišča in sodnega sveta. Organi so poleg tega okrepili prizadevanja za odpravo korupcije v sodstvu. V pripravi je reforma mreže sodišč, v katero je vključen Svet Evrope in ki je bila deležna številnih pripomb deležnikov. Ustanovljeno je bilo vrhovno upravno sodišče. Novi generalni državni tožilec in novi posebni tožilec sta bila izvoljena po novem preglednem postopku. Te reforme odražajo prizadevanja za izboljšanje pravosodnega sistema in pomembno je, da se pri njihovem izvajanju upoštevajo ustrezni evropski standardi za zaščito neodvisnosti sodstva. To je pomembno tudi glede na to, da je stopnja zaznane neodvisnosti sodstva po mnenju širše javnosti še vedno zelo nizka, čeprav se je med podjetji izboljšala.

Prizadevanja Slovaške za zatiranje korupcije so se znatno povečala in so pokazala učinke, saj se preiskujejo in preganjajo številni primeri korupcije na visoki ravni. Izbrani in imenovani so bili tudi vodilni uradniki, vključno z vodjo novega urada za zaščito prijaviteljev nepravilnosti, ki bo začel delovati 1. septembra 2021. Zmožnost odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj korupcije bi bilo mogoče še okrepiti z naložbami v specializacijo, analitično strokovno znanje in usposabljanje o integriteti za nacionalno kriminalistično agencijo. Napredek pri preprečevanju korupcije je počasen. Več poskusov ureditve lobiranja je bilo doslej neuspešnih. Vendar so načrtovani ali v začetni fazi osnutki zakonodaje o lobiranju, pojavu vrtljivih vrat, prijavah premoženjskega stanja, nasprotjih interesov poslancev in javnem naročanju.

Slovaška ustava in sekundarna zakonodaja zagotavljata pravni okvir za varstvo svobode izražanja, pravice do dostopa do informacij javnega značaja, pluralnosti medijev in svobode tiska. Osutek zakona, o katerem poteka razprava in ki naj bi bil sprejet septembra 2021, naj bi uvedel okvir za zagotavljanje preglednosti lastništva medijev. Vlada je preložila načrte glede predlaganja zakonodaje, katere cilj bi bil zagotoviti ugodnejše okolje za novinarje. Distribucija državnih oglaševalskih sredstev ostaja neregulirana. Leta 2018 je bilo izrečenih več obsodb zoper posameznike, vpletene v umor preiskovalnega novinarja Jána Kuciaka in njegove zaročenke. Oprostilni sodbi domnevnih naročnikov umora je razveljavilo vrhovno sodišče, ki je zadevo vrnilo specializiranemu kazenskemu sodišču. Ena obsodba je bila potrjena. Za odpravo posledic pandemije COVID-19 ni bila uvedena nobena podporna shema za novičarske medije.

Kar zadeva sistem zavor in ravnovesij, je še vedno treba izboljšati zakonodajni postopek z okrepljenim vključevanjem deležnikov in civilne družbe, kot je bilo navedeno že v Poročilu o stanju pravne države za leto 2020. Ustavna reforma iz decembra 2020 izrecno izključuje pristojnost ustavnega sodišča za presojo ustavnih zakonov, kar je sprožilo presojo te določbe na ustavnem sodišču. Izredne razmere, povezane s pandemijo COVID-19, so trajale večino leta 2020 in se končale maja 2021, potem ko je bila decembra 2020 spremenjena zakonodaja, ki je omogočila njihovo podaljšanje. Varuh človekovih pravic in nacionalni center za človekove pravice sta prevzela dejavno vlogo pri varstvu temeljnih pravic med pandemijo. Povečuje se zaskrbljenost glede financiranja nekaterih nevladnih organizacij, zlasti glede omejitev za nevladne organizacije, ki delujejo na področju enakosti spolov.

I. PRAVOSODNI SISTEM

Sodni sistem Slovaške republike sestavlja 54 okrajnih sodišč, 8 okrožnih sodišč, specializirano kazensko sodišče, vrhovno sodišče, vrhovno upravno sodišče in slovaško ustavno sodišče¹. Okrožna sodišča delujejo kot pritožbena sodišča v civilnih, gospodarskih in kazenskih zadevah ter kot prvostopenjska sodišča v upravnih zadevah. Specializirano kazensko sodišče je pristojno za presojanje v resnih kazenskih zadevah, navedenih v zadevni določbi zakonika o kazenskem postopku². Sodni svet ima osrednjo vlogo pri samoupravi sodstva, imenovanju, začasnem odstavljanju ali razreševanju sodnikov in spoštovanju sodniške etike. Polovico njegovih članov (9 od 18) iz svojih vrst izvolijo sodniki. Druge člane sodnega sveta imenujejo slovaški predsednik, parlament in vlada³. Slovaško državno tožilstvo je neodvisen državni organ, na čelu katerega je generalni državni tožilec⁴. Slovaška sodeluje v Evropskem javnem tožilstvu. Slovaška odvetniška zbornica je neodvisna samoupravna strokovna organizacija⁵.

Neodvisnost

Stopnja zaznane neodvisnosti sodstva se je med podjetji izboljšala, vendar ostaja nizka, med širšo javnostjo pa je zelo nizka. 30 % podjetij meni, da je stopnja neodvisnosti sodstva „dokaj ali zelo dobra“, kar je znatno izboljšanje v primerjavi z letom 2020 (15 %) ⁶. Nasprotno pa se mnenje širše javnosti o neodvisnosti sodišč in sodnikov ni izboljšalo, saj jih 28 % meni, da je neodvisnost sodstva „dokaj ali zelo dobra“, 65 % pa, da je „dokaj slaba ali zelo slaba“⁷, kar je v skladu z dolgoročnim trendom, omenjenim že v Poročilu o stanju pravne države za leto 2020⁸. Razlogi, ki jih najpogosteje navajajo za zaznano pomanjkanje neodvisnosti, so skoraj enako povezani z vmešavanjem ali pritiski vlade in politikov ter vmešavanjem ali pritiski zaradi gospodarskih ali drugih posebnih interesov⁹.

Organi so sprejeli ukrepe za obravnavo domnevnih dejanj korupcije in zlorabe položaja v sodstvu. Po odmevnih policijskih operacijah, omenjenih v Poročilu o stanju pravne države za leto 2020¹⁰, so izvedli še nadaljnje operacije. Trenutno je 20 sodnikov¹¹ in drugih predstavnikov sodstva in organov kazenskega pregona¹² v kazenskih postopkih, povezanih z resnimi obtožbami o korupciji in zlorabi položaja, kar je posledica okrepljenih prizadevanj javnih organov za zmanjšanje korupcije v pravosodnem sistemu. En sodnik je bil obsojen.

¹ Za opis strukture sodstva glej npr. letno študijo, ki jo je za Evropsko komisijo izvedla Komisija za učinkovitost pravosodja pri Svetu Evrope (CEPEJ).

² Slovaški zakonik o kazenskem postopku, člen 14 (npr. naklepni umor, korupcija, terorizem, organizirani kriminal, hud gospodarski kriminal, škodovanje finančnim interesom EU itd.).

³ Člen 141a slovaške ustave.

⁴ Členi 149–151 slovaške ustave; zakon št. 153/2001 zb. o državnem tožilstvu.

⁵ Parlamentarni zakon št. 586/2003 zb. z dne 4. decembra 2003 o odvetništvu in spremembi zakona št. 455/1991 zb. o storitvah podjetij in samozaposlenih (zakon o izdajanju dovoljenj za obrtno dejavnost).

⁶ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2021, slika 50. Stopnja zaznane neodvisnosti sodstva se razvrsti na naslednji način: zelo nizka (manj kot 30 % anketirancev neodvisnost sodstva dojema kot dokaj dobro ali zelo dobro); nizka (od 30 do 39 %), povprečna (od 40 do 59 %), visoka (od 60 do 75 %), zelo visoka (nad 75 %).

⁷ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2021, slika 49.

⁸ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Slovaškem, str. 2 in 3.

⁹ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2021, sliki 49 in 51.

¹⁰ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Slovaškem, str. 2.

¹¹ Maja 2021. Informacije, ki jih je zagotovil slovaški sodni svet.

¹² Tožilci, policisti in odvetniki, vključno z visokimi uradniki, kot so nekdanji predsednik policije, generalni državni tožilec, posebni tožilec oziroma nekdanji državni sekretar na ministrstvu za pravosodje.

Zaradi kazenskega pregona je več sodnikov odstopilo s položaja ali pa jim je bila funkcija začasno odvzeta¹³. Potreba po nadaljnjem obravnavanju posebnih pomislekov glede integritete pravosodnega sistema na splošno je bila izpostavljena tudi v okviru evropskega semestra, Slovaška pa je v zvezi s tem prejela priporočilo za posamezno državo¹⁴.

Sprejeta je bila celovita reforma pravosodja, ki vključuje spremembe ustave in izvedbene zakonodaje. To sledi napovedi vlade, da bo izvedla reformo, katere cilj je povečati zaupanje javnosti v pravno državo¹⁵, kot je pojasnjeno v Poročilu o stanju pravne države za leto 2020¹⁶. Decembra 2020 je bila sprejeta sprememba ustave in izvedbena zakonodaja, s katero je bilo ustanovljeno vrhovno upravno sodišče, uvedene so bile spremembe¹⁷ pri izbiri in imenovanju sodnikov ustavnega sodišča ter spremenjene številne določbe v zvezi s sodnim svetom. Deležniki so izpostavili, da reforma odraža prizadevanja za izboljšanje pravosodnega sistema in okrepitev njegove neodvisnosti¹⁸, čeprav so nekateri deli reforme naleteli na nasprotovanje (glej spodaj).

Čeprav so bili nekateri elementi reforme v zvezi s sodnim svetom dobrodošli, je bila izražena zaskrbljenost glede ureditve razrešitve njegovih članov. Ustavna reforma je uvedla spremembe načina imenovanja članov sodnega sveta, razširila pristojnosti sveta in spremenila določbo o razrešitvi njegovih članov¹⁹. Z reformo je bilo uvedeno pravilo, po katerem so člani sveta, ki so sodniki, izvoljeni v več volilnih okrajih²⁰. Po besedah vlade je cilj spremembe povečati legitimnost sveta z zagotovitvijo bolj raznolike zastopanosti sodnikov. Cilj je v skladu s priporočili Sveta Evrope²¹. Reforma poleg tega razširja pristojnosti sodnega sveta²². Nadalje reforma izrecno določa, da lahko člane sodnega sveta, vključno z njegovim predsednikom in podpredsednikom, kadar koli razreši organ, ki jih je imenoval²³. Glede na obrazložiteni memorandum²⁴ to pomeni, da ni potrebno, da predlog za razrešitev temelji na zakonsko predpisanem merilu²⁵, temveč je lahko razlog tudi pomanjkanje zaupanja²⁶. Deležniki so izrazili zaskrbljenost, da bi lahko ta vidik reforme

¹³ Informacije, ki so jih zagotovili slovaški organi.

¹⁴ Priporočilo Sveta z dne 20. maja 2020 v zvezi z nacionalnim reformnim programom Slovaške za leto 2020 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Slovaške za leto 2020, COM(2020) 525 final.

¹⁵ Izjava vlade Slovaške republike o programu za obdobje 2020–2024 z dne 19. aprila 2020, str. 8.

¹⁶ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Slovaškem, str. 3.

¹⁷ Prispevek organizacije Via Iuris (Civil Liberties Union) za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 3; informacije, prejete v okviru obiska Slovaške.

¹⁸ Prispevek organizacije Via Iuris (Civil Liberties Union) za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 3; informacije, prejete v okviru obiska Slovaške.

¹⁹ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Slovaškem, str. 4.

²⁰ Svet sestavlja 18 članov, od katerih je polovica sodnikov, ki jih iz svojih vrst izvolijo sodniki. Poleg tega po tri člane izberejo vlada, parlament in predsednik republike. Takšna sestava je v skladu s priporočilom Odbora ministrov Sveta Evrope, glej Recommendation CM/Rec(2010)12 of the Committee of Ministers of the Council of Europe, točki 26 in 27.

²¹ Recommendation CM/Rec(2010)12 of the Committee of Ministers of the Council of Europe, točka 27.

²² Sprememba je zlasti podelila sodnemu svetu pristojnost za ocenjevanje prijav premoženjskega stanja sodnikov.

²³ Za več informacij o imenovanju glej opombo 20. V skladu z obrazložitenim memorandumom k ustavnemu zakonu št. 422/20, str. 20, je ta možnost že obstajala v ustavi in sprememba izrecno potrjuje njen obstoj. Vendar je ustavno sodišče v enotnem mnenju z dne 19. septembra 2018 PLZ. ÚS 2/2018 odločilo nasprotno.

²⁴ Obrazložiteni memorandum k ustavnemu zakonu št. 422/20, str. 24.

²⁵ Kot so pojasnili predstavniki slovaške vlade, v skladu z ustaljeno sodno prakso ustavnega sodišča razrešitev ne sme biti diskriminatorna ali samovoljna; informacije, prejete v okviru naknadnega obiska države za Poročilo o stanju pravne države za leto 2020.

²⁶ Informacije, prejete v okviru naknadnega obiska države za Poročilo o stanju pravne države za leto 2020.

negativno vplival na neodvisnost sodnega sveta²⁷. Takšni pomisleki so bili izraženi tudi v mnenju, ki ga je 9. decembra 2020 izdal urad Posvetovalnega sveta evropskih sodnikov (Bureau of the Consultative Council of European Judges CCJE)²⁸. Razrešeni član lahko odločitev o razrešitvi izpodbija pred ustavnim sodiščem, tako da vloži ustavno pritožbo²⁹. Pomembno je, da za sodni svet veljajo zadostna jamstva glede njegove neodvisnosti v razmerju do zakonodajne in izvršilne oblasti, tudi v zvezi z načinom razrešitve njegovih članov³⁰.

Za zagotovitev gotovosti je bila uvedena upokojitvena starost sodnikov³¹. Po spremembah ustave se sodniki upokojijo, ko dopolnijo 67 let³². Reforma je odpravila diskrecijsko pravico sodnega sveta, da predlaga upokojitev sodnika, starejšega od 65 let, zato sprememba povečuje pravno varnost in stabilnost za sodnike.

Spremenjen je bil sistem kazenske odgovornosti sodnikov. Oktobra 2020 je bila sprejeta sprememba kazenskega zakonika³³, ki ji je sledila sprememba ustavne določbe o imuniteti sodnikov. V skladu z reformami sodniki³⁴ ne morejo odgovarjati za mnenje, ki ga izrazijo med odločanjem, razen če je mogoče odločanje sodnika opredeliti kot kaznivo dejanje³⁵. Na tem področju je bilo v kazenski zakonik uvedeno novo kaznivo dejanje zlorabe prava³⁶. V skladu s to določbo so lahko sodniki³⁷ kazensko preganjani zaradi samovoljne odločitve, ki je povzročila škodo drugi osebi ali ji omogočila korist³⁸. Določba naj bi se uporabljala le v primerih očitno samovoljnih in nepravilnih odločitev³⁹. Kazenski postopek vodita posebni

²⁷ Odprt poziv slovaških pravnikov, dostopen na <https://pravnystat.eu/en/> in predložen kot prispevek pri posvetovanju z deležniki za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021. Določba je bila izpodbijana pred ustavnim sodiščem, kjer še čaka na obravnavo, spis št. 414/2021.

²⁸ V skladu z mnenjem urada Posvetovalnega sveta evropskih sodnikov (CCJE) z dne 9. decembra 2020, CCJE-BU(2020)3, na zahtevo člana CCJE v zvezi s Slovaško glede reforme sodstva na Slovaškem, str. 2 in 3, bi morali člani sodnega sveta imeti na razpolago jamstva za neodvisnost in zaščito pred zunanjimi pritiski, zlasti v obliki imenovanja za določen časovno omejen mandat. Glej tudi mnenje št. 10 (2007), CCJE, 36; Opinion on the Draft Amendments to the Organic Law on Courts of General Jurisdiction of Georgia, CDL-AD(2013)007-e, točka 71 „Beneška komisija meni, da parlament pri tem, ko uporablja zakonodajna pooblastila za oblikovanje prihodnje organizacije in delovanja sodstva, ne sme sprejeti ukrepov, ki bi ogrozili kontinuiteto članstva v visokem sodnem svetu.“ Slovaško ustavno sodišče je razsodilo podobno v sodbi z dne 19. septembra 2018 PLz. US 2/2018, točka 12.

²⁹ Ni jasno, v kolikšni meri bi ustavno sodišče lahko presoјalo odločitev o razrešitvi z vidika neodvisnosti sodstva. Informacije, prejete v okviru naknadnega obiska države za Poročilo o stanju pravne države za leto 2020.

³⁰ Sodišče je v zvezi s postopkom imenovanja sodnikov navedlo, da je za to, da bi sodni svet prispeval k objektivnosti tega postopka, nujno, da je tak organ dovolj neodvisen od zakonodajne in izvršilne veje oblasti in od organa, ki mu mora predložiti mnenje o oceni kandidatov za mesto sodnika. Glej sodbo Sodišča Evropske unije z dne 20. aprila 2021 v zadevi Republika, C-896/19, točka 66.

³¹ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Slovaškem, str. 4.

³² Prehodna določba je določala, da se sodniki, ki so ob začetku veljavnosti ustavne spremembe (1. januarja 2021) dopolnili 67 let, upokojijo do 1. februarja 2021. Slovaški organi so potrdili, da ni bilo takšnega sodnika, zato določba ni bila uporabljena.

³³ Zakon št. 312/2020 o zaplembi premoženja in upravljanju zaseženega premoženja ter spremembah nekaterih zakonov, v veljavi od 1. januarja 2021.

³⁴ Določba se uporablja tudi za sodnike porotnike.

³⁵ Člen 148(4) ustave.

³⁶ Člen 326a kazenskega zakonika.

³⁷ Določba se uporablja tudi za sodnike porotnike in arbitre.

³⁸ Za več informacij glej prispevek organizacije Via Iuris (Civil Liberties Union) za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 8.

³⁹ Obrazložitevni memorandum k zakonu št. 312/2020, str. 40; informacije, prejete v okviru naknadnega obiska za Poročilo o stanju pravne države za leto 2020.

tožilec in specializirano kazensko sodišče. Sodnik, obtožen tega kaznivega dejanja, lahko od sodnega sveta zahteva, naj izrazi nestrinjanje z nadaljevanjem kazenskega pregona, kar je, če svet to stori, enakovredno zaključku postopka⁴⁰. Kazensko preganjani sodnik je lahko začasno suspendiran le z odločbo disciplinskega sodišča⁴¹. Evropski standardi sicer določajo, da lahko sodniki odgovarjajo za svoje odločanje v izjemnih primerih zlonamernosti ali hude malomarnosti, vendar mora vsaka ureditev, ki ureja odgovornost sodnikov, jasno in natančno določati potrebna jamstva, ki preprečujejo vsakršno tveganje, da bi kdo uporabil ureditev kot sredstvo pritiska na sodno dejavnost ali sistem političnega nadzora nad vsebino sodnih odločb⁴². Pomembno je, da se pri uporabi novih določb v praksi ta jamstva ustrezno spoštujejo v skladu z evropskimi standardi. Nekateri deležniki so izrazili pomisleke glede ustavne spremembe o imuniteti sodnikov, pri čemer so opozorili, da bi lahko široka in nejasna ubeseditev pomenila morebitno tveganje zlorabe⁴³.

Nedavna ustavna reforma je spremenila ureditev za premestitve sodnikov brez njihovega soglasja. Z nedavno ustavno reformo je bilo določeno, da je mogoče sodnike premestiti brez njihovega soglasja v primeru spremembe mreže sodišč, če je tak prenos potreben za zagotovitev pravičnega delovanja sodstva⁴⁴. V skladu z evropskimi standardi je v izjemnih primerih mogoče premestiti sodnike brez njihovega soglasja, če so vzpostavljena zadostna jamstva. Ta jamstva vključujejo zahtevo, da sodnik ne sme biti premeščen na sodišče nižje stopnje in da ima pravico do sodnega nadzora⁴⁵. Pomembno bo, da bo izvedbeni zakon⁴⁶ zagotovil zadostna jamstva ob upoštevanju evropskih standardov.

Pripravlja se osnutek reforme mreže sodišč. Na podlagi priporočil iz poročila komisije Sveta Evrope za učinkovitost pravosodja (CEPEJ)⁴⁷, kjer so med drugim predlagali premislek o večji specializaciji sodnikov in spremembi mreže sodišč, zlasti o zmanjšanju števila

⁴⁰ Vendar se zdi, da to jamstvo velja le do leta 2024, zakon št. 423/2020, člena III in XXX.

⁴¹ Člen 22 zakona št. 385/2000 o sodnikih. V skladu s členom 22a je lahko sodnik poleg tega začasno suspendiran z odločbo sodnega sveta, če obstajajo utemeljeni dvomi o tem, ali izpolnjuje pogoje za status sodnika, ali če bi lahko bila resno ogrožena verodostojnost ali ugled sodstva. Po sprejetju ustavne spremembe decembra 2021 ni več potrebno soglasje ustavnega sodišča za pridržanje sodnika. Za več informacij glej prispevek organizacije Via Iuris (Civil Liberties Union) za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 8.

⁴² Recommendation CM/Rec(2010)12 of the Committee of Ministers of the Council of Europe, točka 68; glej po analogiji primer disciplinskega postopka proti sodnikom: sodba Sodišča Evropske unije z dne 19. novembra 2019, LM, C-216/18, točka 67; glede odgovornosti sodnikov glej tudi sodbo Sodišča Evropske unije z dne 18. maja 2021 v združenih zadevah C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 in C-397/19, točke 228–239.

⁴³ Po mnenju urada CCJE z dne 9. decembra 2020 v zvezi z ustavo (CCJE-BU(2020)3, str. 5) je novo besedilo ustave nejasno in predstavlja morebitno tveganje zlorabe; odprt poziv slovaških pravnikov, dostopen na <https://pravnystat.eu/en/> in predložen kot prispevek pri posvetovanju z deležniki za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021.

⁴⁴ Pred tem je bilo mogoče sodnike premestiti brez njihovega soglasja samo po opravljenem sodnem postopku. Člen 148(1) ustave.

⁴⁵ Recommendation CM/Rec(2010)12 of the Committee of Ministers of the Council of Europe, točka 52; Evropska listina o statutu za sodnike, člena 1.4., 3.4.; poročilo Evropske mreže sodnih svetov, glej European Network of Councils for the Judiciary, Report on Minimum standards for the evaluation of professional performance and the irremovability of members of the judiciary, predlog 4.21; sodba Evropskega sodišča za človekove pravice z dne 9. marca 2021, Bilgen proti Turčiji, 1571/07, točka 96.

⁴⁶ V skladu s členom 148(1) ustave bo prenos v primeru spremembe mreže sodišč podrobneje določen z izvedbenim zakonom.

⁴⁷ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Slovaškem, str. 4.

okrajnih sodišč⁴⁸, je ministrstvo za pravosodje organiziralo delovne skupine, ki jih med drugim sestavljajo sodniki, za pripravo osnutka reforme mreže sodišč⁴⁹. Cilj reforme je povečati zaupanje javnosti v sodstvo ter izboljšati njegovo učinkovitost in kakovost⁵⁰. Osnutek mreže sodišč temelji na potrebi po dovolj velikih sodiščih, ki omogočajo večjo specializacijo sodnikov na vsakem sodišču, spoštovanje kulturnih in regionalnih identitet ter dostopnost pravosodja⁵¹. Na podlagi podatkov o trenutni delovni obremenitvi sodišč ter infrastrukturi in dostopnosti sodišč je bilo v osnutku reforme predlagano zmanjšanje števila okrajnih sodišč s 54 na 30 in zmanjšanje števila okrožnih sodišč z 8 na 3⁵². Sodniki, sodno osebje in zadeve z ukinjenih sodišč bi bili premeščeni na preostala sodišča⁵³. Od septembra do decembra 2020 je bil osnutek reforme predstavljen sodnikom in drugim deležnikom; razprave so se nadaljevale januarja in februarja 2021⁵⁴. Ministrstvo za pravosodje zdaj ocenjuje pripombe, predložene v okviru javnega posvetovanja, ki je potekalo od sredine decembra 2020 do začetka marca 2021⁵⁵. Osnutek reforme je kritiziralo več deležnikov, ki so med drugim poročali o pomanjkanju sodelovanja v postopku priprave osnutka in izrazili pomisleke glede dostopnosti sodišč⁵⁶. Po kritikah se je ministrstvo za pravosodje odločilo nadaljevati posvetovanja s sodniki do septembra 2021, nato pa bo preoblikovan predlog za reformo mreže sodišč znova predmet javnega posvetovanja⁵⁷. Ker bo reforma vključevala

⁴⁸ CEPEJ (november 2017), Efficiency and quality of the Slovak judicial system, Assessment and recommendations on the basis of CEPEJ tools, CEPEJ-COOP(2017)14, str. 20–28.

⁴⁹ Postopek priprave osnutka je potekal v več fazah. V prvi fazi se je delovna skupina s skoraj 50 člani (ki so bili večinoma sodniki, vključno s predsedniki sodišč prve in druge stopnje ter člani sodnega sveta, vključno z njegovim predsednikom) dogovorila o ključnih značilnostih reforme. V drugi fazi v prvi polovici leta 2020 je nova manjša delovna skupina s približno 10 člani (med katerimi so bili štirje sodniki) pripravila osnutek reforme na podlagi priporočil prve delovne skupine. Vendar med deležniki obstajajo dvomi o tem, v kakšnem obsegu so bila priporočila upoštevana. Zapisniki in sezname udeležencev sej delovne skupine v prvi fazi so na voljo na <http://web.ac-mssr.sk/sudna-mapa-otazky-a-odpovede/>. Informacije, prejete v okviru obiska Slovaške; informacije, ki jih je ministrstvo za pravosodje objavilo na spletni strani o novi mreži sodišč, <http://web.ac-mssr.sk/sudna-mapa-otazky-a-odpovede/>; analitični center ministrstva za pravosodje (december 2020), priporočila za pripravo nove mreže sodišč, str. 15–17.

⁵⁰ Analitični center ministrstva za pravosodje (november 2020), Reforma mreže sodišč, str. 4.

⁵¹ Analitični center ministrstva za pravosodje (november 2020), Reforma mreže sodišč, str. 20–21. Ocena teh meril za posamezno okrožje je pojasnjena v dokumentu analitičnega centra ministrstva za pravosodje (november 2020), Odporúčania pre tvorbu novej súdnej mapy, http://web.ac-mssr.sk/wp-content/uploads/2020/sudna_mapa/nova_sudna_mapa_3_0_final.pdf.

⁵² Cilj delovne skupine je bil oblikovati okrožja, v katerih bo glede na povprečno število novih zadev na trenutnih sodiščih dovolj zadev za vsaj 3 specializirane sodnike/3 specializirane senate za vsak dnevni red. V osnutku reforme je bila predlagana tudi ustanovitev ločenih upravnih sodišč (glej spodaj). Analitični center ministrstva za pravosodje (november 2020), Reforma mreže sodišč, str. 20 in 21; Analitični center ministrstva za pravosodje (november 2020), Odporúčania pre tvorbu novej súdnej mapy, str. 20, 21, 34 in 43.

⁵³ Osnutek zakona o sedežih in krajevni pristojnosti sodišč, člena 10(2) in 11(2), na voljo na <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2020/587>.

⁵⁴ Ministrstvo za pravosodje, Časovnica priprave osnutka, na voljo na http://web.ac-mssr.sk/wp-content/uploads/2020/sudna_mapa/20210223_Casovna_C3%A1_os_Sudna_mapa_v.2.pdf.

⁵⁵ Informacijski portal Slov-Lex, <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2020/587>.

⁵⁶ Prispevek komunikacijske platforme slovaških sodnikov Sudnamoc.sk in združenja slovaških sodnikov za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021; informacije, prejete v okviru obiska Slovaške. Osnutek vsebuje tudi različne možnosti za izbiro predsednikov sodišč, kar sproža vprašanja glede diskrecijske pravice izvršilne oblasti; člen XVI, točka 35 osnutka zakona o sedežih in krajevni pristojnosti sodišč, ki dodaja člen 101f(4) v zakon št. 757/2004 o sodiščih.

⁵⁷ Informacije, prejete od slovaških organov.

prememestitev sodnikov⁵⁸, je treba opozoriti, da bi morala v skladu z evropskimi standardi za sodnike, ki bi bili zaradi reforme premeščeni brez njihovega soglasja, veljati postopkovna jamstva, da se zagotovi, da njihova neodvisnost ne bo ogrožena (glej zgoraj). CEPEJ je pregledal osnutek reforme in ugotovil, da je uporabljena metodologija v skladu z njegovimi smernicami in njegovim poročilom o oceni, ter izpostavil pristop, ki so ga izbrali slovaški organi in temelji na dokazih⁵⁹. Izdal je tudi nadaljnja priporočila, na primer, da naj se prouči možnost, da se izvedba reforme preloži⁶⁰.

Ustanovljeno je bilo vrhovno upravno sodišče, predvidena pa so tudi upravna sodišča⁶¹. Nov sistem upravnih sodišč naj bi sestavljala tri upravna sodišča, katerih ustanovitev je predlagana v osnutku reforme mreže sodišč, in vrhovno upravno sodišče, ki je bilo ustanovljeno z nedavno ustavno reformo in naj bi začelo delovati avgusta 2021⁶². Predsednik vrhovnega upravnega sodišča je bil imenovan⁶³ maja 2020, postopek izbire sodnikov pa še poteka. Sodnike bo izbral sodni svet⁶⁴. Osnutek reforme mreže sodišč (glej zgoraj) predvideva ustanovitev treh ločenih upravnih sodišč. Predvideno je⁶⁵, da bo predsednike novih upravnih sodišč izbral petčlanski odbor, ki naj bi ga imenoval minister za pravosodje, dva od kandidatov pa naj bi predlagal sodni svet⁶⁶. Glede izbire sodnikov upravnih sodišč je predlagano⁶⁷, da minister za pravosodje⁶⁸ določi, katera delovna mesta se bodo zapolnila s

⁵⁸ Navedeno je, da osnutek reforme predlaga prememestitev sodnikov na način univerzalnega nasledstva brez uporabe določbe o prememestitvi sodnikov, ki je določena v členu 14 zakona št. 385/2000 o sodnikih. Kljub temu veljajo evropski standardi glede prememestitve.

⁵⁹ CEPEJ (14. december 2020), CEPEJ Experts' review of the Judicial Map Reform in the Slovak Republic, str. 8 in 9.

⁶⁰ CEPEJ (14. december 2020), CEPEJ Experts' review of the Judicial Map Reform in the Slovak Republic, str. 10 in 11.

⁶¹ Vrhovno upravno sodišče bo med drugim drugostopenjsko upravno sodišče. Upravne zadeve na prvi stopnji trenutno obravnavajo upravni senati na okrožnih sodiščih, od koder se bodo prenesle na nova upravna sodišča po njihovi ustanovitvi.

⁶² Ministrstvo za pravosodje je 2. junija 2021 zaprosilo Beneško komisijo za mnenje o morebitni pristojnosti vrhovnega upravnega sodišča, da deluje kot pritožbeni organ za pregled disciplinskih odločitev glede odvetnikov slovaške odvetniške zbornice ter glede položaja in statusa odvetnikov v slovaškem pravnem sistemu. Trenutno zakonodaja, ki bi sodišču podelila to pristojnost, ni v pripravi, vendar je bila predlagana v obrazložitenem memorandumu k ustavnemu zakonu št. 422/20, str. 28.

⁶³ Predsednika vrhovnega sodišča je imenoval predsednik republike na predlog sodnega sveta na podlagi prehodne določbe 154g(7) ustave.

⁶⁴ Člen 151zf zakona št. 385/2000 o sodnikih.

⁶⁵ Člen XVI, točka 35 osnutka zakona o sedežih in krajevni pristojnosti sodišč, ki dodaja člen 101f(1) v zakon št. 757/2004 o sodiščih.

⁶⁶ V standardnem postopku imenovanja predsednikov sodišč, kot je določeno v členih 36 in 37 zakona št. 750/2004 o sodiščih, minister za pravosodje izbere štiri člane izbirne komisije s seznama kandidatov, in sicer tako, da je enega izmed članov na seznamu predlagal sodni svet, tri pa minister. Enega člana izbirne komisije izvoli svet sodnikov zadevnega sodišča. Seznam kandidatov je objavljen na spletni strani ministrstva za pravosodje <https://www.justice.gov.sk/Stranky/Sudy/Vyberove-konania-na-sudoch/Kandidatna-clenov-vyberovych-komisii-na-vyber-predsedov-sudov.aspx>.

⁶⁷ Člen IX, točka 17 osnutka zakona o sedežih in krajevni pristojnosti sodišč, ki dodaja člen 151zg v zakon št. 385/2000 o sodnikih.

⁶⁸ Po razpravi s sodnim svetom.

premestitvijo sodnikov⁶⁹ in katera z izbirnim postopkom⁷⁰. Pomembno bo, da se pri ustanovitvi teh sodišč in ureditvi, ki se zanje uporablja, upoštevajo evropski standardi⁷¹.

Generalni državni tožilec in posebni tožilec sta bila izvoljena po novem postopku. Parlament je septembra 2020 sprejel zakon⁷², ki je uvedel več sprememb v postopek izvolitve generalnega državnega tožilca in posebnega tožilca⁷³. Zakon je razširil seznam oseb, ki imajo pravico predlagati kandidata za mesto generalnega državnega tožilca⁷⁴, omogočil kandidaturu za ta položaj tudi osebam, ki niso tožilci, in uvedel zahtevo, da se kandidati za generalnega državnega tožilca in posebnega tožilca udeležijo javnega zaslišanja v parlamentu⁷⁵. Nova pravila so bila uporabljena decembra 2020 in februarja 2021 med izvolitvijo kandidatov za generalnega državnega tožilca in posebnega tožilca. V obeh primerih so mediji pozorno spremljali volitve, deležniki pa so poročali o večji preglednosti postopka⁷⁶.

Kakovost

Prizadevanja za razvoj digitalizacije kažejo rezultate, vendar se v praksi pojavljajo šibke točke. Aktivna prizadevanja za razvoj digitalizacije pravosodnega sistema v preteklih letih⁷⁷ so začela kazati rezultate. Slovaška je dobro pripravljena v smislu postopkovnih pravil, ki omogočajo digitalno tehnologijo na sodiščih⁷⁸, ter ima tudi nabor orodij in infrastrukture, ki omogočajo komunikacijo na daljavo in varen dostop do delovnega mesta na daljavo⁷⁹, varno elektronsko komunikacijo med sodnimi službami ter pravnimi strokovnjaki in institucijami⁸⁰ oziroma dajejo uporabnikom možnost, da sprožijo in spremljajo postopke v civilnih, gospodarskih in upravnih zadevah⁸¹. Vrzeli se pojavljajo zlasti na področju tožilstva⁸² in digitalnih rešitev za sodne postopke v kazenskih zadevah⁸³. Vendar se kaže, da je kljub temu, da so orodja in infrastrukture vzpostavljena, njihova uporaba v praksi lahko ovirana, med drugim zaradi nizke stopnje prijaznosti do uporabnikov, nezdržljivosti različnih uporabljenih informacijskih sistemov ali pomanjkanja znanja in spretnosti uporabnikov⁸⁴. Čeprav je pandemija COVID-19 na splošno dala večji zagon postopku

⁶⁹ Premestitev sodnikov opravi sodni svet na zahtevo sodnika ali z njegovim soglasjem ali na podlagi disciplinske odločitve, člen 14 zakona št. 385/2000 o sodnikih.

⁷⁰ Izbirni postopek bo vodila izbirna komisija, sestavljena iz dveh članov, ki ju imenuje minister za pravosodje, in treh članov, ki jih imenuje sodni svet, člen 29 zakona št. 385/2000 o sodnikih.

⁷¹ Consultative Council of European Judges (2016), Opinion No. 19, The role of court presidents, odstavek 53.

⁷² Zakon št. 241/2020.

⁷³ V skladu s členom 150 ustave generalnega državnega tožilca imenuje predsednik republike na predlog parlamenta. Posebnega tožilca izvoli parlament, člen 24a, zakon št. 154/2001 o tožilih.

⁷⁴ Kandidate lahko predlagajo poslanci, minister za pravosodje, varuh človekovih pravic, svet tožilcev, poklicna organizacija odvetnikov, pravna fakulteta in akademija znanosti. Pred tem so imeli pravico predlagati kandidata samo poslanci, člen 7(4), zakon št. 153/2001 o javnem tožilstvu.

⁷⁵ Člen 125(2), zakon št. 153/2001 o javnem tožilstvu.

⁷⁶ Prispevek organizacije Via Iuris (Civil Liberties Union) za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 9; informacije, prejete v okviru obiska Slovaške.

⁷⁷ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Slovaškem, str. 5.

⁷⁸ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2021, slika 41.

⁷⁹ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2021, slika 42.

⁸⁰ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2021, slika 43.

⁸¹ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2021, slika 45.

⁸² Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2021, slika 44.

⁸³ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2021, slika 46.

⁸⁴ Prispevek slovaške odvetniške zbornice za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021.

digitalizacije, je razkrila tudi nekatere od teh pomanjkljivosti v praksi⁸⁵. Poteka več projektov, ki obravnavajo potrebe pravosodnega sistema, pod vodstvom novega oddelka za informacijsko tehnologijo na ministrstvu za pravosodje, vključno z razvojem novega sistema za vodenje zadev in novega poslovnega registra, ki sta bila vključena tudi v slovaški načrt za okrevanje in odpornost⁸⁶.

Čeprav je pandemija občutno vplivala na pravosodni sistem, so lahko sodišča in odvetniki na splošno nadaljevali svoje delo. Število obravnav, ki so jih izvedla okrajna in okrožna sodišča, se je zmanjšalo. Obravnave, ki niso bile odpovedane, so opravili prek videokonference ali po potrebi z osebno prisotnostjo ob upoštevanju varnostnih ukrepov. Pandemija je na vrhovno sodišče vplivala v manjši meri, tudi zato, ker večina njegovih postopkov poteka pisno⁸⁷. Pandemija je prizadela tudi odvetnike, vendar niso poročali o večjih ovirah pri opravljanju svojega dela⁸⁸. Sodni svet je pozorno spremljal razmere na sodiščih. Ministrstvo za pravosodje je objavilo smernice in informacije glede omejitev, kar so sodišča pozdravila⁸⁹.

Učinkovitost

Učinkovitost postopkov v upravnih zadevah se je še poslabšala. Upravni postopki so v primerjavi z drugimi državami članicami EU dolgotrajni, trend čedalje daljših postopkov v upravnih zadevah se je v letu 2019 še nadaljeval, trajanje pa je doseglo 518 dni v primerjavi s 157 dnevi leta 2018⁹⁰. Hkrati se je še naprej zmanjševala stopnja rešenih zadev, ki je leta 2019 padla na 81,4 % (v primerjavi s 96,1 % leta 2018)⁹¹. To kaže, da sistem ne more učinkovito obravnavati delovne obremenitve v upravnih zadevah. Kar zadeva civilne in gospodarske zadeve, se je ocenjeno trajanje postopkov v civilnih in gospodarskih zadevah leta 2019 v primerjavi z letom 2018 povečalo na 170 dni (v primerjavi s 157 leta 2018)⁹². Svet Evrope je proučil več skupin zadev zaradi predolgega trajanja civilnih postopkov⁹³.

⁸⁵ Drug primer, ki se je pokazal po pandemiji COVID-19, je potreba po digitalizaciji postopkov pridržanja, da se omogoči varna digitalna komunikacija med odvetniki in njihovimi strankami, ki so v priporu. Prispevek slovaške odvetniške zbornice za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021. Glej tudi sporočilo za javnost slovaške odvetniške zbornice z dne 23. marca 2021, Predseda SAK navštívil nového generálního riaditele Zboru väzenskej a justičnej stráže.

⁸⁶ Prispevek Slovaške za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 12; v slovaškem načrtu za okrevanje in odpornost so načrtovane naložbe v digitalizacijo in analitične zmogljivosti pravosodnega sistema, komponenta 15 slovaškega načrta za okrevanje in odpornost.

⁸⁷ Informacije, prejete v okviru obiska Slovaške.

⁸⁸ Informacije, prejete v okviru obiska Slovaške.

⁸⁹ Informacije, prejete v okviru obiska Slovaške.

⁹⁰ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2021, slika 10.

⁹¹ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2021, slika 13.

⁹² Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2021, slika 7.

⁹³ Te skupine zadev se nanašajo na predolgo trajanje civilnih postopkov, predolgo trajanje postopkov v zvezi z odškodninskim zahtevkom oškodovanca, ki je povezan s kazenskim postopkom, učinkovitost pravnega sredstva pri predolгих civilnih postopkih in predolgo trajanje postopkov za vrnitev zemljišč (dvostopenjski postopek, sestavljen iz upravne faze pred zemljiškim uradom in sodne faze v pritožbenem postopku) oziroma pomanjkanje učinkovitih pravnih sredstev. O teh zadevah je odločalo Evropsko sodišče za človekove pravice, slovaški organi izvršujejo te sodbe, Svet Evrope pa spremlja izvrševanje sodb po standardnem postopku. Glej stanje izvršitve sodb Evropskega sodišča za človekove pravice z dne 24. julija 2012, Maxian in Maxianova, 44482/09, z dne 15. septembra 2015, Javor in Javorova, 42360/10, z dne 27. junija 2017, Ivan, 57405/15, z dne 31. avgusta 2018, Balogh in drugi, 35142/15.

II. PROTIKORUPCIJSKI OKVIR

Na Slovaškem si pristojnosti za preprečevanje, odkrivanje in pregon korupcije deli več organov. Urad vlade je osrednji organ za usklajevanje preprečevanja korupcije, ki poroča neposredno uradu predsednika vlade. Nacionalna kriminalistična agencija predsedstva policije je pristojna za odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj korupcije, razen kaznivih dejanj korupcije, ki jih storijo pripadniki policije ali določenih drugih organov pregona, ki spadajo v pristojnost urada inšpekcijske službe⁹⁴. Posebno tožilstvo⁹⁵ ima izključno pristojnost za preiskovanje kaznivih dejanj v stvarni pristojnosti specializiranega kazenskega sodišča, vključno s kaznivimi dejanji korupcije⁹⁶.

Po mnenju strokovnjakov in vodstvenih delavcev v podjetjih je stopnja korupcije v javnem sektorju še vedno visoka. Na indeksu zaznave korupcije, ki ga objavlja organizacija Transparency International, je Slovaška za leto 2020 prejela oceno 49/100, s čimer se uvršča na 17. mesto v Evropski uniji in 60. mesto na svetu⁹⁷. Stopnja zaznane korupcije je bila razmeroma stabilna⁹⁸ v zadnjih petih letih⁹⁹.

Strateški protikorupcijski okvir zagotavlja protikorupcijska politika za obdobje 2019–2023. Politika¹⁰⁰ se osredotoča predvsem na preprečevanje z mehкими ukrepi, spremljajo pa jo akcijski načrt, nacionalni protikorupcijski program¹⁰¹ in več sektorskih programov¹⁰². Sedanji akcijski načrt, ki je v bistvu enak dokumentu o politiki, ne vsebuje konkretnih operativnih ukrepov za lažje izvajanje prednostnih nalog politike. Nacionalni protikorupcijski program je trenutno v postopku posodabljanja¹⁰³. Oddelek za preprečevanje korupcije pri vladnem uradu nadzira izvajanje politike in akcijskega načrta. Nadzor nad izvajanjem sektorskih programov je v pristojnosti ustreznih centralnih državnih upravnih organov¹⁰⁴.

⁹⁴ Glej člen 4(3) zakona št. 171/1993 zb. o policiji.

⁹⁵ Zakon državnega zbora Slovaške republike št. 458/2003 zb. o ustanovitvi posebnega sodišča in urada posebnega tožilstva.

⁹⁶ Zakon št. 291/2009 zb. o specializiranem kazenskem sodišču.

⁹⁷ Transparency International (2021), Corruption Perceptions Index 2020, str. 2 in 3. Stopnja zaznane korupcije se razvrsti na naslednji način: nizka (stopnja korupcije v javnem sektorju, kakor jo dojemajo strokovnjaki in vodstveni delavci podjetij, ima ocene nad 79); razmeroma nizka (ocene med 79 in 60), razmeroma visoka (ocene med 59 in 50), visoka (ocene pod 50).

⁹⁸ Leta 2015 je bila ocena 51, leta 2020 pa 49. Ocena se znatno poveča/zmanjša, če se spremeni za več kot 5 točk; se izboljša/poslabša (se spremeni za 4 do 5 točk); je razmeroma stabilna (se spremeni za 1 do 3 točk) v zadnjih petih letih.

⁹⁹ Podatki Eurobarometra o zaznavanju korupcije ter izkušnjah državljanov in podjetij z njo, o katerih se je poročalo lani, se posodobijo vsako drugo leto. Najnovejši nabor podatkov zagotavljata raziskava Special Eurobarometer 502 (2020) in raziskava Flash Eurobarometer 482 (2019).

¹⁰⁰ Vlada Slovaške republike, Protikorupcijska politika Slovaške republike za obdobje 2019–2023 (2018).

¹⁰¹ Vlada Slovaške republike, Nacionalni protikorupcijski program Slovaške republike (2019).

¹⁰² Sektorske programe so sprejela ministrstva in druge institucije, med drugim ministrstvo za pravosodje, gospodarstvo, notranje zadeve, promet in gradbeništvo, okolje, finance, zunanje in evropske zadeve, zdravje in delo. Sprejeti akcijski načrti vsebujejo predvsem preventivne elemente, vključno z ozaveščanjem, izobraževanjem o boju proti korupciji in obvladovanjem tveganja korupcije.

¹⁰³ Nov nacionalni protikorupcijski program je v pripravljalni fazi. Po navedbah slovaške vlade so že opravili javna posvetovanja. Dodaten prispevek Slovaške za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 7.

¹⁰⁴ Vloga oddelka za preprečevanje korupcije pri vladnem uradu je omejena na preverjanje, ali je zadevno ministrstvo pripravilo program, vendar ne ocenjuje njegove vsebine. Vendar oddelek za preprečevanje korupcije sodeluje s koordinatorji za boj proti korupciji v svetu koordinatorjev za boj proti korupciji. Informacije, prejete v okviru obiska Slovaške.

Kazenskopравни okvir je bil dopolnjen z začetkom veljavnosti novega zakona o zasegu premoženja. Med drugim zakon o zasegu premoženja¹⁰⁵, ki je začel veljati januarja 2021, preprečuje legalizacijo premoženja, pridobljenega s kaznivim dejanjem, s prenosom na tretje osebe ter spreminja kazenski zakonik in uvaja nova kazniva dejanja, kot so kazniva dejanja sprejemanja ali ponujanja neupravičenih koristi ali neupravičenih prednosti ter kaznivo dejanje posredne korupcije¹⁰⁶. Poleg tega zakon uvaja opredelitev premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem. Predvsem pa je bil z zakonom ustanovljen nov urad za upravljanje zaseženega premoženja¹⁰⁷. Obstajajo zakonodajne pomanjkljivosti v zvezi s pooblastili policije, da od bank zahteva finančne informacije o osumljencih v preiskovalni fazi teh kaznivih dejanj¹⁰⁸, ter glede kriminalizacije trgovanja z domnevnim vplivom¹⁰⁹.

Izvajajo se ukrepi za povečanje virov posebnega tožilstva za okrepitev njegovih zmogljivosti. Vlada je 10. februarja 2021 odobrila predlog za povečanje virov in števila specializiranega osebja za posebno tožilstvo¹¹⁰. Skupno število tožilcev se je leta 2021 povečalo s 35 na 38. Za odpravo pomislekov glede omejenih virov in zmogljivosti za pregon korupcije na visoki ravni¹¹¹ je oddelek, ki se ukvarja s korupcijo in kaznivimi dejanji, povezanimi s korupcijo, podvojil število svojega osebja s petih na sedanjih deset tožilcev v uradu posebnega tožilca¹¹². Reorganizacija je potekala v letu 2021¹¹³. Dogovorjeno je bilo tudi znatno povečanje proračunskih sredstev za posebno tožilstvo¹¹⁴. Še vedno obstaja zaskrbljenost glede stopnje zaupanja v policijo ter njene specializacije in digitalizacije, kar vpliva na sodelovanje tožilstva s policijo ter odkrivanje korupcije in kaznivih dejanj, povezanih s korupcijo¹¹⁵. Kot je navedeno v Poročilu o stanju pravne države za leto 2020, bi

¹⁰⁵ Zakon št. 312/2020 o zaplembi premoženja in upravljanju zaseženega premoženja ter spremembah nekaterih zakonov, v veljavi od 1. januarja 2021.

¹⁰⁶ Zakon je tudi ponovno opredelil pojem pranja premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, in uvedel novo kaznivo dejanje izkrivljanja zakonodaje, glej zgoraj v oddelku I. Vse oblike aktivne, pasivne, neposredne in posredne korupcije so bile na Slovaškem kriminalizirane že prej.

¹⁰⁷ Izbirni postopki za imenovanje direktorja so bili v času priprave tega poročila v teku, kot je navedeno v prispevku Slovaške za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 22. Uvedenih je bilo več drugih sprememb, povezanih s korupcijo, vključno z zakonom št. 279/2020 o spremembah in dopolnitvah zakona št. 297/2008 o zaščiti pred pranjem denarja in o financiranju terorizma (september 2020).

¹⁰⁸ Prispevek Slovaške za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 24, s sklicevanjem na člen 29(a), odstavek 4 zakona št. 171/1993 zb. o policiji, čeprav ima policija pristojnost za pridobivanje teh informacij v primeru drugih kaznivih dejanj, kot so davčna utaja, nezakonite finančne operacije ali legalizacija premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem. Osnutek zakona o centralnem registru bančnih računov naj bi odpravil te pomanjkljivosti od 1. decembra 2021.

¹⁰⁹ UNCAC Implementation Review – 1st cycle (2010-2015), Country Review Report of Slovak Republic, str. 22. Trgovanje z vplivom je kaznivo v skladu s členom 336 kazenskega zakonika, vendar ne zajema primerov, ko je posameznik ponudil ali dal podkupnino drugi osebi, ki v resnici ni imela vpliva, za katerega je bila dana podkupnina, kot to zahteva Konvencija Združenih narodov proti korupciji.

¹¹⁰ Odločitev št. UV-1860/2021. Glej tudi dokument vlade Slovaške republike, Predlog za povečanje števila oseb, imenovanih za opravljanje nalog urada posebnega državnega tožilstva Slovaške republike, in njihovo razvrstitev po položajih.

¹¹¹ Prispevek Slovaške za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 15. Posebno tožilstvo je izrazilo pomisleke in navedlo, da je vsak tožilec v povprečju pristojen za približno 80 zadev naenkrat, kar sproža vprašanja glede učinkovitega nadzora nad preiskavami. Glej Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, str. 7.

¹¹² Trenutno odsek oddelka za splošni kriminal pri posebnem tožilstvu sestavljajo en glavni tožilec in devet tožilcev, po podatkih iz prispevka Slovaške za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 16.

¹¹³ Trenutno odsek oddelka za splošni kriminal pri posebnem tožilstvu sestavljajo en glavni tožilec in devet tožilcev, po podatkih iz prispevka Slovaške za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 16.

¹¹⁴ Urad bo za izvedbo reforme prejel dodatnih 1,3 milijona EUR.

¹¹⁵ Glej GRECO, Fifth Evaluation Round – Evaluation Report Slovak Republic (2019), str. 37–57.

predvsem okrepljene forenzične in analitične zmogljivosti nacionalne kriminalistične agencije prispevale k učinkovitejšim finančnim preiskavam¹¹⁶. Načrtovana je celovita reforma policije za modernizacijo policije na tem področju do junija 2022¹¹⁷.

Prizadevanja za boj proti korupciji na visoki ravni so se v obdobju poročanja na Slovaškem znatno povečala. Sposobnost preiskovanja in pregona korupcije na visoki ravni se je znatno izboljšala po množičnih javnih demonstracijah proti domnevemu nekaznovanju korupcije na visoki ravni na podlagi razkritij v zvezi z umorom novinarja Jána Kuciaka in njegove zaročenke Martine Kušnírove leta 2018. Od oktobra 2020 so bili številni nekdanji visoki predstavniki policije, tožilstva, sodstva in zasebnega sektorja obtoženi korupcije in kaznivih dejanj, povezanih s korupcijo¹¹⁸. Leta 2020 je nacionalna kriminalistična agencija začela postopke v 158 primerih korupcije¹¹⁹. Število posameznikov, obsojenih za kazniva dejanja korupcije, se je od leta 2019 (62 obsodb) do leta 2020 (128 obsodb) več kot podvojilo¹²⁰. Nedavno, maja 2021, je nacionalna kriminalistična agencija pridržala tudi več visokih uradnikov sklada zemljišč¹²¹, ki so bili med letoma 2016 in 2020 domnevno vpleteni v korupcijske sheme¹²². V zvezi s tem je Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF) že leta 2020 izrazil zaskrbljenost po treh upravnih preiskavah glede kmetijskih izplačil zaradi pomanjkljivosti v skladu zemljišč glede preglednosti, enake obravnave prosilcev za zakup in pravne varnosti v notranjih postopkih¹²³. Vendar bi se lahko sodelovanje med nacionalno kriminalistično agencijo, uradom za nacionalno varnost, vrhovnim revizijskim uradom in finančno obveščevalnimi enotami še izboljšalo in okrepilo, da bi lahko bolje odkrivali in dokumentirali korupcijo¹²⁴. Prav tako ostaja zaskrbljenost zaradi neuspešnega pregona čezmejnega podkupovanja¹²⁵.

¹¹⁶ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Slovaškem, str. 7.

¹¹⁷ Glej načrt za okrevanje in odpornost Slovaške republike.

¹¹⁸ Informacije, prejete v okviru obiska Slovaške. Glej tudi oddelek I.

¹¹⁹ Po informacijah, prejetih v okviru obiska Slovaške, je bilo od 158 začelih postopkov s področja korupcije 73 primerov dajanja podkupnine, 71 primerov jemanja podkupnine, 8 primerov posredne korupcije, 5 primerov korupcije na volitvah in 1 primer vnaprejšnjega dogovarjanja izidov športnih tekem.

¹²⁰ Kazniva dejanja, vključena v statistične podatke, so pasivna korupcija (člen 328), pasivna korupcija – naročanje artiklov v splošnem interesu (člen 329), aktivna korupcija (člen 332), aktivna korupcija – naročanje artiklov v splošnem interesu (člen 333), trgovanje z vplivom (člen 336), podkupovanje na volitvah (člen 336a), korupcija v športu (člen 336b). Dodaten prispevek Slovaške za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, na voljo na http://web.ac-mssr.sk/wp-content/uploads/2020/ročenka2019/I.-Trestn%C3%A1-agenda_2019_pdf.pdf. Poleg tega so statistični podatki o korupciji na voljo v letnih poročilih nacionalne kriminalistične agencije o številu kazenskih preiskav in pregonov ter številu posameznikov, obtoženih kaznivih dejanj korupcije. Tudi ministrstvo za notranje zadeve na spletu mesečno objavlja statistične podatke o kaznivih dejanjih.

¹²¹ Slovaški zemljiški sklad je pristojen za upravljanje kmetijskih zemljišč v državni lasti oziroma zemljišč brez znanega zasebnega lastnika. Te parcele zajemajo približno 20 % vseh kmetijskih zemljišč na Slovaškem in so večinoma upravičene do neposrednih izplačil nepovratnih sredstev iz EU.

¹²² Aktuality.sk (19. marec 2021), NAKA je znova pridržala finančnika Kvierika in več oseb iz slovaškega zemljiškega sklada.

¹²³ European Anti-Fraud Office, sporočilo za medije (21. januar 2021), OLAF closes cases on EU agricultural funds in Slovakia.

¹²⁴ Prispevek Slovaške za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 25.

¹²⁵ Po podatkih organizacije Transparency International je Slovaška v obdobju 2016–2019 začela neznano število preiskav, ni začela postopka v nobeni zadevi in ni zaključila nobene zadeve; Transparency International, *Exporting Corruption* (2020), str. 102. Nacionalne določbe o kaznivih dejanjih v zvezi s čezmejnimi podkupovanjem so bile spremenjene v skladu s priporočili OECD, *Implementing the OECD Anti-Bribery Convention, Phase 3: Slovak Republic* (2012), in OECD, *Follow-Up to the Phase 3 Report and Recommendation: Slovak Republic* (2014). Za odgovornost pravnih oseb v zvezi s čezmejnimi

Slovaški parlament je februarja 2021 imenoval vodjo urada za zaščito prijaviteljev nepravilnosti. Po tem imenovanju¹²⁶ bo urad začel delovati in opravljati svoje naloge v roku šestih mesecev¹²⁷. Mandat vodje urada traja sedem let. Urad je neodvisen od vseh drugih oddelkov¹²⁸. Naloge urada bodo osredotočene na kršitve zakonodaje in zaščito pred povračilnimi ukrepi, kar bo opravljal priglašeni subjekt na podlagi načel zaupnosti in anonimnosti¹²⁹. Naloge urada so svetovanje, usposabljanje, priprava metodoloških smernic in ozaveščanje javnosti o prijavljanju nepravilnosti, vključno s primeri korupcije. Urad je odgovoren parlamentu in bo predložil letno poročilo. Ciljna skupina urada sta tako javni kot zasebni sektor.

Slovaška se je zavezala, da bo novembra 2021 predložila osnutek zakona o lobiranju. Postopek, ki ga vodi vladni urad¹³⁰, je v začetni pripravljalni fazi¹³¹. Večkrat so že poskušali sprejeti zakonodajo, vendar je lobiranje na Slovaškem zaenkrat še vedno neregulirano¹³². Zato ni pravnih opredelitev lobistov, lobističnih dejavnosti in ciljev lobiranja niti učinkovitih sankcij za neupravičeno lobiranje ali zakonodajne sledi¹³³. Vendar s tem povezana zakonodaja in orodja omogočajo sledenje pripomb deležnikov in ugotavljanje, v kolikšni meri so bile vključene v zakonodajni osnutek¹³⁴. Za leto 2021 je predvideno tudi sprejetje etičnega kodeksa za poslance¹³⁵ in zakonodajnih predpisov o pravilih po prenehanju zaposlitve (pojav vrtljivih vrat)¹³⁶. Začele so veljati spremembe zakona o zaščiti javnega

podkupovanjem glej OECD, Phase 1bis Report: Slovak Republic (2017). V letu 2025 naj bi Slovaška republika prestala pregled četrte faze ocenjevanja izvajanja Konvencije OECD, v katerem bodo pregledali ukrepe, ki jih je sprejela za odpravo pomanjkljivosti, ugotovljenih v prejšnjih ocenah in prizadevanjih za izvajanje.

¹²⁶ Prispevek Slovaške za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 19; Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Slovaškem, str. 8.

¹²⁷ Urad za zaščito prijaviteljev nepravilnosti je ustanovljen z zakonom št. 54/2019 zb. o zaščiti prijaviteljev nepravilnosti, ki velja od marca 2019.

¹²⁸ Stroški zaposlovanja in tekoči stroški bodo znašali približno 1,1 milijona EUR na leto.

¹²⁹ Slovaška ima od leta 2019 sprejet samostojen zakon o zaščiti prijaviteljev nepravilnosti, zakon št. 54/2019 zb. o zaščiti prijaviteljev nepravilnosti.

¹³⁰ Vlada Slovaške republike, Načrt zakonodajnih nalog vlade Slovaške republike za leto 2021, https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy?p_p_id=processDetail_WAR_portletset&p_p_lifecycle=2&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_cacheability=cacheLevelPage&p_p_col_id=column-2&p_p_col_count=1&processDetail_WAR_portletset_fileCoaddr=COO.2145.1000.3.4201465&processDetail_WAR_portletset_file=pl%C3%A1n-2021.pdf&processDetail_WAR_portletset_action=getFile.

¹³¹ Informacije, prejete od vlade v okviru obiska Slovaške.

¹³² Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Slovaškem, str. 8.

¹³³ Glej GRECO, Fourth Evaluation Round, Slovak Republic – Addendum to the Second Compliance Report (2019), točka 8, in GRECO, Fourth Evaluation Round – Evaluation Report Slovak Republic (2013), točka 25 (glede poslancev); GRECO, Fifth Evaluation Round – Evaluation Report, Slovak Republic (2019), točka 89 (glede centralne vlade/najvišjih izvršilnih funkcij); GRECO, Fourth Evaluation Round (2019), Addendum to the Second Compliance Report, Slovak Republic.

¹³⁴ Med drugim vključujejo močan zakon o prostem dostopu do informacij in ustavni zakon o nasprotjih interesov št. 357/2004 zb.

¹³⁵ Etični kodeks za poslance bo del osnutka zakona o lobiranju, ki ga bo pripravil vladni urad. Za državne uslužbenke so zakonodajne spremembe zakona o javni upravi iz leta 2019 vključevale etični kodeks državnih uslužbencev in sistem za ocenjevanje skladnosti; odlok št. 400/2019 o etičnem kodeksu državnih uslužbencev. V zvezi z uvedbo kodeksa ravnanja za poslance glej tudi GRECO, Fourth Evaluation Round, Second Addendum to the Second Compliance Report – Slovak Republic (2021).

¹³⁶ Prispevek Slovaške za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 19, in informacije, prejete od vladnega oddelka za preprečevanje korupcije v okviru obiska Slovaške. Do zdaj so pravila po prenehanju zaposlitve vključena v zakon o nasprotju interesov, ki se uporablja za javne uslužbenke na izvršnih funkcijah

interesa, ki določajo obveznost prijave daril ali drugih koristi ter uporabe premičnin ali nepremičnin¹³⁷.

Vlada namerava ustanoviti nov, centraliziran urad za spremljanje in preverjanje premoženja, vključno z najvišjimi uradniki izvršilne veje oblasti. Vladni urad sodeluje s parlamentom v začetni fazi snovanja zakonodajnega predloga za ustanovitev enotnega urada¹³⁸. Zaenkrat je sistem za prijavo premoženjskega stanja poslancev, sodnikov, tožilcev, javnih uslužbencev in javnih uslužbencev decentraliziran. Na začetku leta 2021 so poročali o velikih zamudah pri objavi prijav premoženjskega stanja poslancev za leto 2019, ki bi morale biti objavljene avgusta 2020, in sicer zaradi razlogov, povezanih s pandemijo COVID-19, in tekočih postopkov za naložitev glob zaradi neskladnosti¹³⁹.

Finance političnih strank so pregledne, vendar bi bilo mogoče nadzor še okrepiti. Glavni zakon, ki ureja financiranje političnih strank na Slovaškem, je zakon o političnih strankah in gibanjih¹⁴⁰. Donacije političnim strankam so omejene na 5 000 EUR v gotovini na koledarsko leto, v volilnih obdobjih pa omejitve ni. Donacije tujih subjektov in anonimnih donatorjev so prepovedane. Zaradi neizpolnjevanja obveznosti lahko državna komisija za volitve in nadzor nad financiranjem političnih strank izreče globo v višini dvojnega prihodka od donacije ali brezplačne storitve. Stranke morajo o svojih financah vsako leto poročati državni komisiji. Finančna poročila so javno dostopna. Poročila nadzoruje državni zbor Slovaške republike in morajo razkrivati finančne informacije o volilnih kampanjah in identiteto donatorjev¹⁴¹. Človeške zmogljivosti nadzornih organov so omejene in izražena je bila zaskrbljenost glede političnih imenovanj znotraj njih¹⁴². Zakon, sprejet v dveh dneh, s katerim so se zaostрила pravila financiranja kampanj za volitve leta 2020 z omejitvijo donacij¹⁴³, je prizadel zlasti novoustanovljene stranke, zato so nove stranke, civilna družba in mediji izrazili zaskrbljenost glede poštene konkurence med strankami.

Po navedbah državnega tožilstva pandemija COVID-19 ni imela posebnega vpliva na pojavnost korupcije, odkrivanje korupcije ali na prizadevanja za boj proti korupciji na Slovaškem. Nekatera sojenja so bila zaradi pandemije COVID-19 preložena, kar je prispevalo k zaostankom pri reševanju zadev¹⁴⁴. Sektorji z visokim tveganjem, ki so bili dovzetni za korupcijo pred pandemijo, so bili med pandemijo večinoma še vedno

ali člane kolegijskega organa odločanja, vendar je bilo ugotovljeno, da je njihov obseg omejen. Glej GRECO, Fifth Evaluation Round – Evaluation Report Slovak Republic (2019), točki 127 in 128.

¹³⁷ Ustavni zakon o zaščiti javnega interesa pri opravljanju funkcije javnih uslužbencev št. 357/2004, kot je bil spremenjen z ustavnim zakonom št. 545/2005. Zlasti so v trenutnem vladnem programu predvidene nadaljnje celovite spremembe tega zakona, predvsem glede daril za poslance, da bi obravnavali preostale pomisleke glede pragov v primerjavi z minimalnimi plačami. Glej GRECO, Fourth Evaluation Round: Second Addendum to the Second Compliance Report – Slovak Republic (2021), točki 20 in 21. Glej tudi GRECO, Slovakia: GRECO regrets slow progress in prevention corruption of parliamentarians, judges and prosecutors (2021).

¹³⁸ Informacije, prejete v okviru obiska Slovaške. Glej tudi Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Slovaškem, str. 8 in 9.

¹³⁹ Informacije, prejete v okviru obiska Slovaške. Četrtnina poslancev (381) parlamentarnemu odboru do januarja 2021 ni predložila prijave premoženjskega stanja.

¹⁴⁰ Zakon št. 85 o političnih strankah in gibanjih iz leta 2005 (kot je bil spremenjen leta 2019).

¹⁴¹ Člen 22(5) zakona št. 85 o političnih strankah in gibanjih iz leta 2005 (kot je bil spremenjen leta 2019).

¹⁴² Informacije, prejete v okviru obiska Slovaške.

¹⁴³ Zakon št. 85 o političnih strankah in gibanjih iz leta 2005 (kot je bil spremenjen leta 2019). Z zakonom so omejili prihodke strank iz donacij in posojil na 3,5 milijona EUR za štiriletno obdobje, letne donacije posameznih članov strank pa smejo znašati največ 10 000 EUR.

¹⁴⁴ Informacije, prejete v okviru obiska Slovaške. Glej tudi oddelek I.

izpostavljeni korupciji, vključno z javnim naročanjem in zdravstvenim sektorjem, pri čemer se je v slednjem povečalo tveganje in pojavljanje goljufij v zvezi s subvencijami, povezanimi s pandemijo¹⁴⁵. V okviru sektorskega protikorupcijskega programa ministrstva za zdravje¹⁴⁶ je bila ustanovljena posebna delovna skupina za oceno korupcijskih tveganj v okviru pandemije COVID-19, ki je ugotovila dve področji tveganja v zvezi z neupravičenimi zahtevki za povračilo stroškov in podvajanjem zahtevkov za povračilo¹⁴⁷. Vlada je za skrajšanje obdobja, potrebnega za naročanje blaga, storitev in gradbenih del med pandemijo pripravila zakonodajni predlog¹⁴⁸ o spremembi zakona o javnem naročanju. Vendar je bil predlog maja 2021 revidiran po javni peticiji in kritikah zaradi izključitve urada za javna naročila iz prvotno predvidenega revizijskega postopka, kar je pomenilo ukinitve javnega nadzora nad naročili višje vrednosti¹⁴⁹. Po mnenju civilne družbe revidirani zakonodajni predlog obravnava pomisleke iz peticije ter povečuje preglednost in javni nadzor ter s tem zmanjšuje tveganje korupcije¹⁵⁰.

III. PLURALNOST IN SVOBODA MEDIJEV

Z ustavo Slovaške republike so zagotovljene pravica do izražanja mnenj v besedi, tisku, sliki ali drugače, pravica do iskanja, prejemanja in razširjanja idej in informacij ter pravica do dostopa do informacij. Pravica do dostopa do informacij je uzakonjena z zakonom o prostem dostopu do informacij¹⁵¹. Namen zakona o radiodifuziji in retransmisiji¹⁵² je zagotavljanje pluralnosti informacij, z zakonom o tisku¹⁵³ pa so določena pravila v zvezi s tiskom in novinarji¹⁵⁴. V pripravi je zakonodaja za uskladitev zakona o radiodifuziji in retransmisiji z direktivo o avdiovizualnih medijskih storitvah¹⁵⁵.

Svet za radiodifuzijo in retransmisijo deluje samostojno¹⁵⁶. Ob upoštevanju dejstva, da ima svet za radiodifuzijo lasten proračun, dodeljena sredstva po ocenah zadostujejo za izpolnjevanje njegovih nalog¹⁵⁷ in da zakon določa jasna pravila o imenovanju in razrešitvi

¹⁴⁵ Informacije, prejete v okviru obiska Slovaške.

¹⁴⁶ Program je na voljo na <https://www.health.gov.sk/Zdroje/?dokumenty/mzsr/rezortny-protikorupcny-program.rtf>.

¹⁴⁷ Informacije, prejete v okviru obiska Slovaške.

¹⁴⁸ Podpredsednik vlade Slovaške republike, osnutek zakona o spremembi zakona št. 343/2015 zb. o javnem naročanju in spremembah nekaterih zakonov, kot je bil spremenjen, https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy?p_p_id=processDetail_WAR_portlet&p_p_lifecycle=2&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_cacheability=cacheLevelPage&p_p_col_id=column-2&p_p_col_count=1&processDetail_WAR_portlet.fileCoaddr=COO.2145.1000.3.4149284&processDetail_WAR_portlet.file=03_vlastny_material_zvo_final.docx&processDetail_WAR_portlet.action=getFile.

¹⁴⁹ V skladu s predlogom bi bila revizija postopka javnega naročanja predmet neposredne sodne preiskave. Ugovori zoper razpisne pogoje denimo ne bi imeli odložilnega učinka, če bi bili vloženi na sodišču, pogodbe pa bi lahko bile podpisane pred sprejetjem sodne odločbe.

¹⁵⁰ Transparency International Slovakia, informacije, prejete v okviru obiska Slovaške.

¹⁵¹ Zakon 211/2000 zb. o prostem dostopu do informacij.

¹⁵² Zakon 308/2000 zb. o radiodifuziji in retransmisiji.

¹⁵³ Zakon 167/2008 zb. o tisku.

¹⁵⁴ Slovaška je na svetovnem indeksu svobode medijev organizacije Reporters Without Borders (Novinarji brez meja) izgubila dve mesti ter zdaj zaseda 35. mesto na svetu in 17. med državami EU. To je predvsem posledica verbalnih napadov politikov na novinarje in medijske hiše.

¹⁵⁵ Direktiva (EU) 2018/1808 z dne 14. novembra 2018.

¹⁵⁶ Za več informacij glej Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Slovaškem, str. 9.

¹⁵⁷ Informacije, prejete v okviru obiska Slovaške.

članov sveta¹⁵⁸, orodje za spremljanje pluralnosti medijev (Media Pluralism Monitor 2021)¹⁵⁹ potrjuje, da je neodvisnost sveta na splošno zagotovljena, čeprav občasna politična imenovanja ostajajo težava.

Pričakuje se, da bo zakon o spremembi zakona o radiodifuziji in retransmisiji uvedel okvir za zagotavljanje preglednosti lastništva medijev. V pričakovanju sprejetja tega zakona, ki naj bi ga sprejeli do konca leta 2021¹⁶⁰ in bo predvidoma uvedel določbe o preglednosti lastniške strukture in dejanskega lastništva, kot je predvideno v direktivi o avdiovizualnih medijskih storitvah, je MPM 2021 znova¹⁶¹ izrazil mnenje, da pomanjkanje predpisov pomeni, da to ostaja področje z visokim tveganjem¹⁶². Zakon o radiodifuziji in retransmisiji vključuje zgornje meje in omejitve, ki preprečujejo visoko stopnjo horizontalne koncentracije lastništva na televizijskem in radijskem trgu. Vendar je zaradi pomanjkanja podatkov o prihodkih in tržnih deležih občinstva težko oceniti dejansko stanje¹⁶³.

Zoper posameznike, vpletene v umor novinarja Jána Kuciaka in njegove zaročenke Martine Kušnírove leta 2018, je bilo izrečenih več obsodb. Specializirano kazensko sodišče je tri osebe obsodilo na 15 do 25 let zapor. En obdolženec se je pritožil zoper sodbo. Državni tožilec se je pritožil zoper oprostilni sodbi domnevnih naročnikov umora, ki ju je izdalo sodišče prve stopnje¹⁶⁴. Vrhovno sodišče je 15. junija 2021 razveljavilo prvostopenjski oprostilni sodbi specializiranega kazenskega sodišča in zadevo vrnilo temu sodišču. Poleg tega je vrhovno sodišče potrdilo 25-letno zaporno kazen, ki je bila izrečena še enemu od obtožencev¹⁶⁵.

Vlada in opozicijski politiki poročajo o verbalnih napadih na novinarje in medijske hiše. Novinarji so bili obtoženi „kljubovanja“ in spodkopavanja dela vlade med pandemijo COVID-19. Platforma Sveta Evrope za spodbujanje zaščite novinarstva in varnosti novinarjev je od septembra 2020 objavila eno opozorilo za Slovaško¹⁶⁶, ki se je nanašalo na primer, ko so neznani posamezniki nadzorovali novinarja časopisa¹⁶⁷. Predlagana zakonodaja za okrepitev zaščite novinarjev je bila preložena zaradi pandemije COVID-19¹⁶⁸. Predlogi vključujejo opredelitev statusa novinarjev, zaščito novinarskih virov in boljši dostop do informacij. Poleg tega vlada pripravlja spremembe trenutno veljavnih strogih slovaških zakonov o kaznivem dejanju obrekovanja, da bi zagotovila jamstva za novinarje. Za odpravo posledic pandemije COVID-19 ni bila uvedena nobena podpora shema za novinarske medije¹⁶⁹.

¹⁵⁸ Svet ima devet članov, ki jih izvoli in razreši državni zbor Slovaške republike (parlament).

¹⁵⁹ 2021 Media Pluralism Monitor, Report on Slovakia, str. 10.

¹⁶⁰ Prispevek Slovaške za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 26; informacije, prejete v okviru obiska Slovaške.

¹⁶¹ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Slovaškem, str. 9.

¹⁶² 2021 Media Pluralism Monitor, Report on Slovakia, str. 11 in 12.

¹⁶³ 2021 Media Pluralism Monitor, Report on Slovakia, str. 12.

¹⁶⁴ Platforma Media Freedom Rapid Response je označila oprostilni sodbi za izkrivljanje pravičnosti in pozdravila odločitev državnega tožilca, da se pritoži.

¹⁶⁵ Informacije, prejete od slovaških organov.

¹⁶⁶ Council of Europe, Platform to promote the protection of journalism and safety of journalists.

¹⁶⁷ Slovaška je v odgovoru na to opozorilo navedla, da je bila v zvezi s to zadevo takoj uvedena policijska preiskava.

¹⁶⁸ Sprejetje je predvideno do konca leta 2021. Informacije, posredovane med obiskom države 22. aprila 2021.

¹⁶⁹ Po navedbah slovaških organov so lahko novinarji zaprosili za finančno podporo v okviru obstoječe sheme, namenjene kulturnemu in ustvarjalnemu sektorju.

IV. DRUGA INSTITUCIONALNA VPRAŠANJA, POVEZANA S SISTEMOM ZAVOR IN RAVNOVESIJ

Slovaška je parlamentarna republika, v kateri je edini ustavni in zakonodajni organ državni zbor (parlament)¹⁷⁰. Za predlaganje zakonodaje so pristojni parlamentarni odbori, posamezni poslanci in vlada¹⁷¹. Ustavno sodišče odloča o skladnosti zakonov z ustavo, ustavnimi zakoni in mednarodnimi sporazumi ter zagotavlja spoštovanje temeljnih in ustavnih pravic. Pri varstvu temeljnih pravic imajo vlogo tudi neodvisni organi.

Izražena je bila zaskrbljenost glede vključujočnosti postopka priprave zakonodaje. Nedavna ustavna reforma (glej oddelek I) je bila aprila 2020 napovedana v vladni izjavi o programu, nato so jo predstavili več deležnikom¹⁷² in julija 2020 opravili pisno javno posvetovanje, v začetku oktobra 2020 pa je bila predložena parlamentu, ki jo je sprejel decembra 2020. Deležniki so izrazili pomisleke, ker glede na obseg in pomen reforme ni bilo obsežne in utemeljene razprave o glavnih značilnostih reforme oziroma posvetovanja z Beneško komisijo¹⁷³. Deležniki so poudarili, kako pomembno je, da ustavne spremembe sledijo odprti in pravočasni javni razpravi, v katero so vključeni deležniki in civilna družba v skladu z evropskimi standardi¹⁷⁴. Deležniki so prav tako izrazili pomisleke, ker niso vključeni v druge zakonodajne postopke¹⁷⁵, in glede uporabe hitrih postopkov v parlamentu, ki so bili uporabljeni tudi za zakonodajo, ki ni bila strogo povezana s pandemijo¹⁷⁶.

Načrti za izboljšanje zakonodajnega postopka ter povečanje preglednosti, učinkovitosti in odgovornosti javne uprave, ki so bili napovedani leta 2020, še niso bili uresničeni¹⁷⁷. Nova vlada, ki je začela delovati aprila 2021, je v svojo programsko izjavo vključila zaveze prejšnje vlade¹⁷⁸, da bo izboljšala postopek priprave in sprejetja zakonov, okrepila preglednost, učinkovitost in odgovornost javne uprave, razširila dostop do informacij in razširila uporabo načela odprtega vladanja. Prevezela je tudi zavezo, da bo okrepila pristojnosti vrhovnega revizijskega urada¹⁷⁹. Predlogi v ta namen še niso bili predstavljeni

¹⁷⁰ Člen 72 slovaške ustave.

¹⁷¹ Člen 87 slovaške ustave.

¹⁷² Osnutek reforme je bil predstavljen predsedniku sodnega sveta, predsedniku vrhovnega sodišča, predsedniku ustavnega sodišča, generalnemu tožilstvu, varuhu človekovih pravic in predstavnikom pravnih organizacij.

¹⁷³ Deležniki so imeli možnost, da predložijo pripombe na osnutek med pisnim javnim posvetovanjem, ki je trajalo 15 delovnih dni med poletnimi počitnicami. Deležniki so kritizirali tudi trajanje in časovni okvir javnega posvetovanja. Glej pripombe, ki so jih med javnim posvetovanjem predložili državno tožilstvo, pravna fakulteta Univerze Comenius v Bratislavi, slovaška odvetniška zbornica in sodni svet, na voljo na <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2020/267>; odprt poziv slovaških pravnikov, dostopen na <https://pravnystat.eu/en/> in predložen kot prispevek pri posvetovanju z deležniki za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021.

¹⁷⁴ Venice Commission (19. januar 2010), Report on Constitutional Amendment, CDL-AD(2010)001, točka 205; Venice Commission, Second interim opinion on constitutional reforms in the Republic of Armenia, CDL-AD(2005)016, točka 31.

¹⁷⁵ Prispevek organizacije Via Iuris (Civil Liberties Union) za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 19; prispevek ENNHRI za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 293.

¹⁷⁶ Prispevek ENNHRI za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 298; prispevek slovaške odvetniške zbornice za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 3; informacije, prejete v okviru obiska Slovaške.

¹⁷⁷ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Slovaškem, str. 11–13.

¹⁷⁸ Izjava vlade Slovaške republike o programu za obdobje 2020–2024 z dne 19. aprila 2020.

¹⁷⁹ Izjava vlade Slovaške republike o programu za obdobje 2021–2024, str. 13–17.

oziroma se posvetovanja z deležniki še niso začela. Sprememba zakona o prostem dostopu do informacij je v pripravljalni fazi na vladi¹⁸⁰.

Ustavna reforma izrecno določa, da ustavno sodišče nima pristojnosti za presojo ustavnih zakonov. Ustavno sodišče je v preteklosti uporabilo pristojnost za presojo ustavnosti ustavnih zakonov, ki jo je enkrat uporabilo za zaščito neodvisnosti sodstva¹⁸¹. Z nedavno ustavno reformo (glej oddelek I) so spremenili besedilo ustave, da bi sodišču izrecno prepovedali presojo ustavnosti takih zakonov. Deležniki so to spremembo kritizirali¹⁸². Ustavnost spremembe je bila izpodbijana pred ustavnim sodiščem, kjer še čaka na obravnavo¹⁸³.

Parlament je spremenil zakonodajo o izrednih razmerah, da bi omogočil podaljšanje za več kot 90 dni. Parlament je med izrednimi razmerami še naprej deloval brez večjih motenj¹⁸⁴. Izredne razmere vladi omogočajo, da sprejema odloke, ki omejujejo nekatere pravice in svoboščine, kot je svoboda gibanja¹⁸⁵. Vlada lahko izredne razmere razglasi za največ 90 dni pod pogoji, določenimi z ustavnim zakonom¹⁸⁶. Vlada je po uporabi izrednih razmer od 16. marca 2020 do 13. junija 2020¹⁸⁷ s 1. oktobrom 2020 razglasila nove izredne razmere. Parlament je decembra 2020 spremenil ustrezno zakonodajo, da bi vladi omogočil večkratno podaljšanje izrednih razmer za 40 dni, ki ga mora naknadno odobriti parlament¹⁸⁸. Izredne razmere so se končale 15. maja 2021. Ustavno sodišče je pristojno za presojo ustavnosti razglasitve in podaljšanja izrednih razmer¹⁸⁹. Vendar so deležniki navedli, da so roki za presojo kratki¹⁹⁰. Na ustavno sodišče je bila vložena zahteva za presojo ustavnosti razglasitve in enega od podaljšanj, sodišče pa je v obeh primerih ugotovilo skladnost z ustrezno zakonodajo¹⁹¹. Ustavno sodišče je prav tako presojalo več ukrepov, sprejetih v okviru pandemije, in pojasnilo vprašanja v zvezi s pristojnostjo splošnih sodišč za odločanje

¹⁸⁰ Zakon št. PI/2020/146 o spremembi zakona št. 211/2000 zb. o prostem dostopu do informacij in spremembah nekaterih zakonov (zakon o prostem dostopu do informacij), kot je bil spremenjen, in o spremembi nekaterih zakonov.

¹⁸¹ Glej sodbo z dne 30. januarja 2019 v zadevi PI ÚS 21/2014-96. Sprememba je odziv na to sodbo; informacije, prejete v okviru naknadnega obiska države za Poročilo o stanju pravne države za leto 2020.

¹⁸² Odprt poziv slovaških pravnikov, dostopen na <https://pravnystat.eu/en/> in predložen kot prispevek pri posvetovanju z deležniki za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, točka 1; glej tudi izjavo predsednika ustavnega sodišča z dne 3. decembra 2020 v parlamentu, kjer je izrazil zaskrbljenost zaradi spremembe in poslance pozval, naj dodatno razmislijo o tej točki, ki je na voljo na <https://tv.nrsr.sk/videokanal/osoba/8/Ivan.Fiacan?id=233541>.

¹⁸³ Zadeva št. 2879/2020.

¹⁸⁴ Poslanci so se lahko osebno udeleževali sej, razen poslancev, ki so se morali samoizolirati v skladu z ukrepi, povezanimi s COVID-19. Nekatera srečanja so potekala v hibridni obliki, več poslancev je bilo navzočih osebno, nekateri pa prek videokonference. Prispevek Slovaške za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 37.

¹⁸⁵ Člen 5(3) zakona št. 227/2002 o državni varnosti.

¹⁸⁶ Člen 5(1) zakona št. 227/2002 o državni varnosti.

¹⁸⁷ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Slovaškem, str. 12.

¹⁸⁸ Člen 5(2) zakona št. 227/2002 o državni varnosti. Parlament mora odobriti podaljšanje v 20 dneh od začetka veljavnosti, sicer izredne razmere prenehajo veljati. Podaljšanje je dovoljeno le, če so bile izredne razmere razglašene v okviru pandemije. Glej tudi prispevek ENNHRI za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 296 in 297.

¹⁸⁹ Člen 129(6) ustave.

¹⁹⁰ Zahtevo je treba vložiti v petih dneh od razglasitve/podaljšanja, sodišče pa mora odločiti v 10 dneh od začetka postopka. Člena 193 in 195 zakona 314/2002 o ustavnem sodišču. Informacije, prejete v okviru obiska Slovaške.

¹⁹¹ Sodba ustavnega sodišča z dne 14. oktobra 2020 PI ÚS 22/2020, sodba ustavnega sodišča z dne 31. marca 2021 PI ÚS 2/2021.

o takih ukrepih. Vendar so bili po naknadnih spremembah zakonodaje¹⁹² izraženi pomisleki, da pravica do sodnega nadzora nad nekaterimi ukrepi morda ni zagotovljena v zadostni meri¹⁹³.

Varuh človekovih pravic in nacionalni center za človekove pravice sta prevzela dejavno vlogo pri varstvu temeljnih pravic državljanov med pandemijo. Varuh človekovih pravic je neodvisen organ, katerega naloga je varstvo temeljnih pravic in svoboščin v postopkih pred javno upravo in drugimi javnimi organi, slovaški nacionalni center za človekove pravice pa je pristojna nacionalna institucija za človekove pravice in organ za enakost na Slovaškem¹⁹⁴. Med pandemijo COVID-19 je varuh človekovih pravic prejel skoraj 50 % več pritožb, povečalo pa se je tudi število zahtev javnosti za smernice v zvezi z ukrepi, povezanimi s pandemijo¹⁹⁵. Delovna obremenitev nacionalnega centra za človekove pravice je bila primerljiva s preteklimi leti, vendar se je spremenila vsebina pritožb, saj so se večinoma nanašale na ukrepe, povezane s pandemijo¹⁹⁶. Institucije so ugotovile kršitve na več področjih, na primer pri karanteni, odrejeni osebam, ki so se vračale iz tujine, osamitvi nekaterih romskih naselij v celoti ter omejitvah dostopa do zdravstvenega varstva in pravice do izobraževanja¹⁹⁷.

Še vedno je vzpostavljen ustrezen pravni okvir za organizacije civilne družbe, vendar so se pojavili pomisleki glede omejitve financiranja nekaterih nevladnih organizacij¹⁹⁸. Nova vlada je prevzela zavezo o nadaljnji krepitvi civilne družbe¹⁹⁹. Decembra 2020 je bil vzpostavljen nov register nevladnih neprofitnih organizacij²⁰⁰. Gre za enoten javni register vseh organizacij, opredeljenih v zadevnem zakonu, ki delujejo na Slovaškem, njegov cilj pa je dodatno izboljšati preglednost. Deležniki so poročali o zaskrbljenosti glede verbalnih napadov javnih organov in politikov na aktiviste in organizacije civilne družbe²⁰¹ ter namernega omejevanja javnih sredstev za organizacije, ki spodbujajo enakost spolov²⁰². Poleg tega je pandemija COVID-19 otežila delovanje številnih organizacij civilne družbe,

¹⁹² Sprememba zakona št. 355/2007.

¹⁹³ Predlog varuha človekovih pravic ustavnemu sodišču z dne 10. februarja 2021, zadeva št. 268/2021, str. 26–35.

¹⁹⁴ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Slovaškem, str. 12 in 13.

¹⁹⁵ Informacije, prejete v okviru obiska Slovaške.

¹⁹⁶ Informacije, prejete v okviru obiska Slovaške.

¹⁹⁷ Letno poročilo o dejavnosti varuha človekovih pravic (2020); o poročilu so razpravljali in glasovali v parlamentu 7. maja 2021, pri čemer poročilo ni bilo potrjeno; informacije, prejete v okviru obiska Slovaške; letno poročilo slovaškega nacionalnega centra za človekove pravice o spoštovanju človekovih pravic; prispevek ENNHRI za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 309–312.

¹⁹⁸ Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, poglavje o stanju pravne države na Slovaškem, str. 14.

¹⁹⁹ Izjava vlade Slovaške republike o programu za obdobje 2021–2024, str. 16 in 17.

²⁰⁰ Ustanovljen je bil z zakonom št. 346/2018 o registru nevladnih neprofitnih organizacij; register je na voljo na <https://ives.minv.sk/rmno/?lang=sk>.

²⁰¹ Prispevek organizacije Via Iuris (Civil Liberties Union) za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 13 in 14; in prispevek ENNHRI za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 294.

²⁰² To se nanaša na postopek prerazporeditve subvencij za spodbujanje enakosti spolov s strani ministrstva za delo, socialne zadeve in družino v letu 2020 v podporo konservativnim organizacijam proti splavu, ki se na splošno ne osredotočajo na vprašanja enakosti spolov. Poleg tega bodo po sprejetju zakona z dne 17. decembra 2020 o spremembi zakona št. 544/2010 zb. o subvencijah namesto enakosti spolov podprte enake zaposlitvene možnosti ter organizacije, ki spodbujajo zakonsko zvezo in družinske vrednote. Glej prispevke za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, ki sta jih pripravili Evropska mreža nacionalnih institucij za človekove pravice (ENNHRI), str. 294 in 295, in Civil Liberties Union for Europe, str. 14.

deležniki pa so izrazili posebne pomisleke glede splošnih posledic pandemije za finančni položaj nevladnih organizacij²⁰³.

²⁰³ Kljub prizadevanjem vlade, ki je zagotovila dodatno podporo v višini 1,1 milijona EUR za dejavnosti nevladnih organizacij, ki blažijo posledice COVID-19; sporočilo za javnost ministrstva za regionalni razvoj z dne 12. avgusta 2020, podpredsednica vlade Remišová: 1,1 milijona EUR za pomoč nevladnim organizacijam v boju proti COVID-19; informacije, prejete v okviru obiska Slovaške. Glej tudi prispevke organizacije Via Iuris (Civil Liberties Union) za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, str. 15–17.

Priloga I: Seznam virov po abecednem redu*

* Seznam prispevkov, prejetih v okviru posvetovanja za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021, je na voljo na spletišču <https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2021-rule-law-report-targeted-stakeholder-consultation>.

Aktuality.sk (2021), *NAKA je znova pridržala finančnika Kvierika in več oseb iz slovaškega zemljiškega sklada (NAKA opät' zadržala finančnika Kvietika aj viacero ľudí zo Slovenského pozemkového fondu)* (<https://www.aktuality.sk/clanok/892385/naka-opat-zadrzala-financnika-martina-kvietika>).

Bureau of Consultative Council of European Judges (2020), *Opinion of 9 December 2020*, CCJE-BU(2020)3.

Centre for Media Pluralism and Media Freedom (2021), *Media pluralism monitor 2021*.

Civil Liberties Union for Europe (2021), *prispevek za Evropo za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021*.

Consultative Council of European Judges (2007), *Opinion No. 10*.

Consultative Council of European Judges (2016), *Opinion No. 19*.

Council of Europe, Venice Commission (2013), *Opinion on the Draft Amendments to the Organic Law on Courts of General Jurisdiction of Georgia*, CDL-AD(2013)007-e.

Council of Europe: Committee of Ministers (2010), *Recommendation CM/Rec(2010)12 of the Committee of Ministers to member states on judges: independence, efficiency and responsibilities*.

Council of Europe: Venice Commission (2005), *Second interim opinion on constitutional reforms in the Republic of Armenia*, CDL-AD(2005)016.

Council of Europe: Venice Commission (2010), *Report on Constitutional Amendment*, CDL-AD(2010)001.

Directorate-General for Communication (2019), *Flash Eurobarometer 482: businesses' attitudes towards corruption in the EU*.

Directorate-General for Communication (2020), *Special Eurobarometer 502: corruption*.

European Commission (2021), sporočilo za medije št. 03/2021, OLAF closes cases on EU agricultural funds in Slovakia (https://ec.europa.eu/anti-fraud/media-corner/news/21-01-2021/olaf-closes-cases-eu-agricultural-funds-slovakia_en).

European Commission carried out by the Council of Europe Commission for the Efficiency of Justice (2017), *Efficiency and quality of the Slovak judicial system, Assessment And recommendations on the basis of CEPEJ tools*, CEPEJ-COOP(2017)14.

European Commission carried out by the Council of Europe Commission for the Efficiency of Justice (2020), *CEPEJ Experts' review of the Judicial Map Reform in the Slovak Republic*.

European Commission carried out by the Council of Europe Commission for the Efficiency of Justice, *Annual Study*.

European Network of Councils for the Judiciary (2012–2013), *Report on Minimum standards for the evaluation of professional performance and the irremovability of members of the judiciary*.

European Network of National Human Rights Institutions (2021), *prispevek za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021*.

Evropska komisija (2020), *Poročilo o stanju pravne države, poglavje o stanju pravne države na Slovaškem*.

Evropska komisija (2021), *Pregled stanja na področju pravosodja v EU*.

Evropsko sodišče za človekove pravice, sodba z dne 15. septembra 2015, *Javor in Javorova*, 42360/10, stanje izvršitve (<http://hudoc.exec.coe.int/eng?i=004-7717>).

Evropsko sodišče za človekove pravice, sodba z dne 24. julija 2012, *Maxian in Maxianova*, 44482/09, stanje izvršitve (<http://hudoc.exec.coe.int/eng?i=004-7711>).

Evropsko sodišče za človekove pravice, sodba z dne 27. junija 2017, *Ivan*, 57405/15, stanje izvršitve (<http://hudoc.exec.coe.int/eng?i=004-47309>).

Evropsko sodišče za človekove pravice, sodba z dne 31. avgusta 2018, *Balogh in drugi*, 35142/15, stanje izvršitve (<http://hudoc.exec.coe.int/eng?i=004-51541>).

Evropsko sodišče za človekove pravice, sodba z dne 9. marca 2021, *Bilgen proti Turčiji*, 1571/07.

GRECO (2019), *Fifth Evaluation Round – Evaluation Report, Slovak Republic*.

GRECO (2019), *Fourth Evaluation Round, Addendum to the Second Compliance Report, Slovak Republic*.

GRECO (2021), *Fourth Evaluation Round, Second Addendum to the Second Compliance Report, Slovak Republic*.

GRECO (2021), Slovakia: GRECO regrets slow progress in prevention corruption of parliamentarians, judges and prosecutors (<https://www.coe.int/en/web/portal/-/slovakia-greco-regrets-slow-progress-in-preventing-corruption-of-parliamentarians-judges-and-prosecutors>).

Komunikacijska platforma slovaških sodnikov in Združenje slovaških sodnikov (2021), *prispevek za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021*.

OECD (2012), *Implementing the OECD Anti-Bribery Convention, Phase 3: Slovak Republic*.

OECD (2014), *Implementing the OECD Anti-Bribery Convention, Follow-Up to the Phase 3 Report and Recommendation: Slovak Republic*.

OECD (2017), *Implementing the OECD Anti-Bribery Convention, Phase Ibis Report: Slovak Republic*.

Slovaška odvetniška zbornica (2021), *Prispevek za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021*.

Slovaška odvetniška zbornica (2021), *sporočilo za medije z dne 23. marca 2021, predsednik slovaške odvetniške zbornice je obiskal novega generalnega direktorja zapora in zaporne straže (Predseda SAK navštívil nového generálneho riaditeľa Zboru väzenskej a justičnej stráže)*, (<https://www.sak.sk/web/sk/cms/news/form/list/form/row/596497/event>).

Slovaška vlada (2018), *Protikorupcijska politika Slovaške republike za obdobje 2019–2023* (<https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=588DFBA123494910A70AF18737B85A81-034BF7E75BABC88FC3A419E44DED1345>).

Slovaška vlada (2019), *Nacionalni protikorupcijski program Republike Slovaške* (<https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=F75436C4AF3C4D96AE93D60FD6BCA184-99C291B1BA87B0B9BF1E773CB8DA6BA0>).

Slovaška vlada (2020), *Letno poročilo o dejavnostih varuha človekovih pravic* (https://www.vop.gov.sk/files/VOP_VS20_SK_1.pdf).

Slovaška vlada (2021), *Načrt za okrevanje in odpornost (Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky)* (https://www.planobnovy.sk/files/dokumenty/kompletny-plan_obnovy.pdf).

Slovaška vlada (2021), *prispevek Slovaške za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021*.

Slovaška vlada, *izjava o programu za obdobje 2020–2024* (<https://www.mpsr.sk/programove-vyhlasenie-vlady-slovenskej-republiky-na-obdobie-rokov-2020-2024/800-17-800-15434/>).

Slovaška vlada, *izjava o programu za obdobje 2021–2024* (<https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=494677>).

Slovaška vlada, *Načrt zakonodajnih nalog vlade Slovaške republike za leto 2021* (https://www.slovlex.sk/legislativne-procesy?p_p_id=processDetail_WAR_portletsel&p_p_lifecycle=2&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_cacheability=cacheLevelPage&p_p_col_id=column-2&p_p_col_count=1&processDetail_WAR_portletsel_fileCooaddr=COO.2145.1000.3.4201465&p_rocessDetail_WAR_portletsel_file=pl%C3%A1n-2021.pdf&processDetail_WAR_portletsel_action=getFile).

Slovaški nacionalni center za človekove pravice(2019), *Letno poročilo o spoštovanju človekovih pravic* (<http://www.snslp.sk/wp-content/uploads/Sprava-o-LP-v-SR-za-rok-2020-.pdf>).

Slovaški pravniki, *Odprt poziv in prispevek za Poročilo o stanju pravne države za leto 2021*, (<https://pravnystat.eu/en/>).

Slovaško ministrstvo za pravosodje, analitični center (2020), *Odporúčania pre tvorbu novej súdnej mapy* (http://web.ac-mssr.sk/wp-content/uploads/2020/sudna_mapa/nova_sudna_mapa_3_0_final.pdf).

Slovaško ministrstvo za pravosodje, analitični center (2020), *Recommendations for preparation of a new judicial map* (http://web.ac-mssr.sk/wp-content/uploads/2020/sudna_mapa/nova_sudna_mapa_3_0_final.pdf).

Slovaško ministrstvo za pravosodje, analitični center (2020), *Reforma mreže sodišč* (http://web.ac-mssr.sk/wp-content/uploads/2020/sudna_mapa/Reforma_sudnej_mapy_na_citanie.pdf).

Slovaško ministrstvo za pravosodje, *Časovnica postopka priprave reforme mreže sodišč* (http://web.ac-mssr.sk/wp-content/uploads/2020/sudna_mapa/20210223_Casov%C3%A1_os_Sudna_mapa_v.2.pdf).

Slovaško ministrstvo za regionalni razvoj (2020), sporočilo za javnost, *Podpredsednica vlade Remišová: 1,1 milijona EUR za pomoč nevladnim organizacijam v boju proti COVID-19 (Vicepremiérka Remišová: 1,1 milióna eur na pomoc mimovládnym organizáciám v boji s COVID-19)* (<https://www.mirri.gov.sk/aktuality/podpredsednicka-vlady/vicepremierka-remisova-11-miliona-eur-na-pomoc-mimovladnym-organizaciam-v-boji-s-covid-19/>).

Slovaško ministrstvo za zdravje, *Sektorski protikorupcijski program* (<https://www.health.gov.sk/Zdroje/?dokumenty/mzsr/rezortny-protikorupcny-program.rtf>).

Slovaško ustavno sodišče, sodba z dne 14. oktobra 2020, PI ÚS 22/2020.

Slovaško ustavno sodišče, sodba z dne 30. januarja 2019, PI ÚS 21/2014-96.

Slovaško ustavno sodišče, sodba z dne 31. marca 2021, PI ÚS 2/2021.

Sodišče Evropske unije, sodba z dne 18. maja 2021, *Združene romunske zadeve*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 in C-397/19.

Sodišče Evropske unije, sodba z dne 20. aprila 2021, *Repubblika*, C-896/19.

Sodišče Evropske unije, sodba z dne 25. julija 2018, *LM*, C-216/18 PPU.

Svet EU (2020): *Priporočilo Sveta z dne 20. maja 2020 v zvezi z nacionalnim reformnim programom Slovaške za leto 2020 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Slovaške za leto 2020*, COM(2020) 525 final.

Transparency International (2020), *Exporting corruption*.

Transparency International (2021), *Corruption Perceptions Index 2020*.

UNCAC, *Implementation Review – 1st cycle (2010–2015), Country Review Report of Slovak Republic*, (https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/CountryVisitFinalReports/2013_07_11_Slovakia_Final_Country_Report.pdf).

Varuh ľudovokovih pravíc (2020), *Letno poročilo o dejavnostih varuha ľudovokovih pravíc (Správa o činnosti verejného ochrancu práv za obdobie roka 2020)*, (https://www.vop.gov.sk/files/VOP_VS20_SK_1.pdf).

Priloga II: Obisk Slovaške

Deležniki, s katerimi so se službe Komisije virtualno sestale aprila 2021:

- Združenje sodnikov
- Vladni urad – oddelek za preprečevanje korupcije
- Sodniki za odprto sodstvo
- Sodni svet
- Human Rights League
- Ministrstvo za kulturo
- Ministrstvo za zdravje
- Ministrstvo za notranje zadeve
- Ministrstvo za pravosodje
- Nacionalni center za človekove pravice
- Nacionalna kriminalistična agencija policije
- Open Government Partnership (Partnerstvo za odprto vlado)
- Urad generalnega državnega tožilca
- Varuh človekovih pravic
- Slovaška odvetniška zbornica
- Slovaški svet za radiodifuzijo
- Posebno tožilstvo
- Vrhovno sodišče
- Transparency International
- Via Iuris

* Komisija se je na več horizontalnih srečanjih sestala tudi z naslednjimi organizacijami:

- Amnesty International
- Center for Reproductive Rights
- CIVICUS
- Civil Liberties Union for Europe
- Civil Society Europe
- Conference of European Churches
- EuroCommerce
- European Center for Not-for-Profit Law
- European Centre for Press and Media Freedom
- European Civic Forum
- European Federation of Journalists
- European Partnership for Democracy
- European Youth Forum
- Front Line Defenders
- Human Rights House Foundation
- Human Rights Watch
- ILGA-Europe
- International Commission of Jurists
- International Federation for Human Rights
- International Planned Parenthood Federation European Network (IPPF EN)
- International Press Institute
- Netherlands Helsinki Committee

- Open Society European Policy Institute
- Philanthropy Advocacy
- Protection International
- Reporters without Borders
- Transparency International EU